

Vipavski glas št. 46

letnik XIII

oktober '98

Naslovnica: TRGATEV

Reliefi na naslovnici so delo učencev 5. razredov OŠ Draga Bajca Vipava

Mentor: Brane Jazbar

HVALNICA VINU

Vino je rdeče, temno rdeče, vijoličasto, je rubin in je črno kot zajčja kri, gosto in dišeče, omamnega okusa po lovoru in po skrivnostih zemlje. Polno je v njem vseh mogočih sokov, okusov in priokusov, spominov stare trte in spominov silnih globin.

V njem so potopljene obrazi tistih, ki so se mučili pod vročim soncem, ki so božali spomladanske poganjke in nežne, prosojne liste, ki so prekopavali težko zemljo, uničevali plevel in se borili s trmasto in trdoživo travo. V vinu so potopljene in raztopljene njihove trde, žuljave in žilave roke.

Znojne kapljice, ki so se nabirale med gubami od sonca ožgane kože in so polzele navzdol po laktech, po vratu in po čelu, po prsih in po vijugah hrbta... so kapljale v trto, so pronicale skozi hirapavo, razpokano skorjo v notranjost sočnega tkiva. Tu so se združevale z drugimi kapljicami, s tistimi, ki so jih posrkale korenine in koreninice iz plasti skope, ali darežljive zemlje, in so se te kapljice potem prebijale gor, v vedno tanjše poganjke, v grozdne bubice, v okrogle in ovalne sodčke.

Vse to je v vinu in še marsikaj drugega.

Šepetav ljubezenski napoj se skriva v njem, se lesketa v kristalni strukturi, se fihita skozi odseve. Vso omamnost ženskega in moškega telesa začutimo v vinu, v curku, v cingljanju padajočih in prsečih kapljic.

In srečni dvigamo čaše in slavimo naravo, ki nam je dala to srčno bogastvo.

(Odlomki iz ode Pravljica o vinu)

Marjan Tomšič

Ilustracija: Mašenka Rodman

PODRAGA

Ime Podraga je nastalo iz **Drage**¹, po Dragi. Naselje je na nadmorski višini 155m in se deli na: Bitnje², Gorico, Jagno³, Kočevje in dalje proti Podnanosu še Grbci.

Nad vasjo se dvigajo gričevnati Vrhóvi, pod temi je stala cerkev **sv. Servula**⁴, posvečena

1642. leta. Imela je dva zvonova; zvonik se je porušil in od leta 1874 se v njej ni več maševalo. Višji del nad vasjo je bil že pred našim štetjem naseljen, kar nam priča najdba keltskega grobišča v bližini.

Župna cerkev **sv. Mohorja in Fortunata** je lepo vidna iz doline. V njej so slike znanih slikarjev Wolfa in Kühnla. Glavni oltar je bil do leta 1730. v šembiški kapeli. Pred sedanjo cerkvijo, ki je bila prenovljena in povečana leta 1839, je na vhodnih vratih vklesana letnica 1690, kar pomeni, da je bila že davno pred sedanjo cerkvijo v Podragi cerkev

Panorama Podrage z Nanosom v ozadju

manjšega obsega in je imela tudi preprost zidan oltar, katerega ostanke so odkrili pri prenovi sedanjega oltarja. Tudi sedanji zvonik, ki je oglejskega tipa, razen zgornjega dela, je šele iz leta 1852. Prej je imela cerkev zvončnico, kakršno vidimo pri cerkvi sv. Miklava; to dokazuje prehod iz sedanjega zvonika na cerkveno podstrešje. Najstarejša letnica pa je

Obnovljena cerkva sv. Urbana na Dobradu leta 1977

Župna cerkev sv. Mohorja in Fortunata v Podragi

vidna na kropilniku, ki je bil očitno nekoč v prvotni cerkvi, potem pa so ga prenesli na pokopališče. Leta 1871 so ga odkrili, zaraščenega in zasutega, ter postavili ob poti k cerkvi, na njem je zapisana letnica **1587**.

Obnova župnijske cerkve v 1977. letu

ki ima sedaj na pokopališču spomenik v cirilici: Ovde počiva rab⁵ Jovan Semenič. Na kamnitem križu ob poti med Podrago in Šembidom (Podnanosom) je zapisano ime mojstra, ki je to znamenje izdelal, **Anton SHORSH⁶ 1828**. Do tega križa je prišel šembiški župnik po umrle, in tu se je začel cerkveni obred do pokopa. Viri so iz podraške spomenice in iz pogovora s prof. Otmarjem Črnilogarjem.

Podraška tura

Na južnem pogorju Nanosa se dviga med Gradiško in Šembiško turo Podraška tura; lastniki parcel so iz Podrage - od tod ime. Na Nanosu so imeli senožeti in njivice, posejane z zeljem; sadike so pozneje posadili doma, v dolini, kar je ostalo, je bilo za prodajo. Na Nanosu je tudi takoimenovana Podraška bajta, ki so jo postavili Podražani in je služila

Sv. Urban, oltarna slika, ki je bila pred leti ukradena

Iz vasi priteka Mrzli potok, ki se izliva v Močilnik. Tam je bil na Dobradu mlin, žaga in stope. Na drugi strani ceste ob Močilniku je cerkvica **sv. Urbana**. Za to cerkev sta prispevala denar brata duhovnika, domačina, Franc Josip Trošt, cesarsko kraljevi nadžupnik v Rogatcu na Štajerskem in Elija Ignacij Trošt, župnik v Št. Vidu pri Ptuj; oba doma "od Jožkovih", danes št. 51 v Podragi. Ta brata sta tudi začela snovati samostojno župnijo, s tem da sta dala sv. Urbanu 3.000 forintov, za kar je moral podraški beneficiat vsak teden zanj pri sv. Urbanu opraviti po dve sveti maši. Podraga se je 1889. leta ločevala od Šembida (Podnanosa), ker je imela že svojo župnijo; temu ni nasprotovala cerkvena oblast, marveč civilna - postojnsko okrajno glavarstvo. Podražani so tega leta 1889 iz političnega protesta prestopili (259 krajanov) v pravoslavlje. To se je dogajalo meseca septembra, že meseca marca naslednjega leta so se vsi vrnili v katoliško cerkev, razen Jovota Semeniča,

Pogrebni križ med Podrago in Šembidom z napisom v bohoričici

za zaklon pri naglem poslabšanju vremena. Pred sto leti ni bilo tod avtomobilov in traktorjev, ti imajo streho nad glavo. Ni bilo radia, televizije, ne meteorologov, ki napovedujejo vreme. Takrat so bili vozniki z vozovi in vprežno živino brez strehe nad glavo. Vprežno živino je bilo treba nakrmiti in napojiti, zato je bilo pri bajti korito za napajanje, v notrajosti pa zaklon za ljudi in živino. Vodnjak pri stavbi je dal napraviti podraški župan Ivan Božič. V tistih časih so tudi gozdni delavci, kosci in drugi hodili peš po poteh in stezah na Nanos in tudi njim je bila bajta namenjena.

Podražani so bili od nekdanj znani kot marljivi poljedelci, živinorejci in vinogradniki. V sosednjih vaseh so jim rekli, "da spijo ponoči kar na lojtrah"⁷.

Iz Podrage so bili doma znani možje: Jožef Mislej, 1761-1840, zdravnik in filozof; Anton Žgur, 1845-1908, publicist in Franc Žgur, 1866-1939, ljudski pesnik.

Podražani niso hoteli zaostajati za drugimi kraji v naši ožji domovini. Dokaz za to je tudi knjižnica, ustanovljena že 1868. leta, in spada med najstarejše pri nas.

Franc Cerovšek

Op. pisca

1 Draga - dolinica

2 Bitnje - mlatišče, tam so mleli žito

3 Jagno - J'gnu, tu so imeli napajališče

4 Sv. Servula - vulgo ali po domače sv. Sencirb

5 Rab - božji služabnik

6 SHORSH - Žorž, zapisano v bohoričici

7 Lojtre - lojtrni voz, lojtra - lestev

Spomenik padlim v prvi svetovni vojni in Jožefu Misleju. Napis na prvi plošči: Žrtvam prve svetovne vojne, Podraga 1993. Na drugi plošči: Filozof Jožef Mislej, Podraga 1761, Dunaj...

ZADNJI DNEVI PESNIKA DRAGA BAJCA

Že vrsto let sem si želela videti hišo v Biljah, kjer je moj stric Drago Bajc umrl. Letošnje poletje se mi je ta želja izpolnila. Prijazna gospodinja Vinka Rusjan iz Bilj št. 101 (stara hiša št. 178) mi je takole pripovedovala svoje spomine na smrt strica Draga Bajca:

„Ob njegovi smrti sem imela osem let. Tisti dan sem opazila, da se pri nas nekaj čudnega dogaja. K nam je prišla neka sosedka, ki je takrat veljala za zaupno žensko. Menda so jo šli vprašat, če bi »varvala« mrliča v naši sobi. Šla je po stopnicah v sobo, jaz pa za njo. Takrat sem v sobi zagledala Draga že mrtvega. Ležal je v rjavi obleki, glavo je imel zvezano z ruto. Naši domači so pravili, da postelja poka, ker je bil tako velike postave. Še živ je bil pri nas že prejšnji dan, ko sta k njemu prišla duhovnik in italijanski zdravnik Bevilia. Ta je imel v Biljah prvo službo in sta bila z mojim očetom prijatelja.

Sicer je bil Drago tudi prej večkrat pri nas. Bil je prijatelj mojih bratov, ki so prijateljevali z družino Humar. Humarjevi so študirali na univerzi v Padovi skupaj z Dragom. Nas otrok je bilo doma devet, pet fantov in štiri sestre. Jaz sem najmlajša. Z Dragom je bil najbolj povezan moj starejši brat Franc Peric, rojen 1899., umrl 1950. On je tudi prosil mojega očeta Andreja, če bi lahko vzeli Draga v našo hišo. Oče je res privolil. Moj brat Franc ga je dal ležat v sobo svoje žene Felicite, ki je takrat ni bilo doma. Služila je v Egiptu. Doma je pustila tri hčerke.

Naša hiša je imela dva vhoda. To je nudilo možnost, da se Draga skrivoma pripelje k nam.

Ko so ga k nam pripeljali obnemoglega, je šel skozi stranski vhod, ko pa so ga nesli v krsti mrtvega, so šli ven skozi glavni vhod. Sicer bi bil lahko pri Humarjevih, pa je bilo tam preveč nevarno. Najbolj se spominjam silovitega joka njegove sestre, ko so mrtvega nesli iz naše hiše.

Tiste dni je moj brat Franc pisal pismo svoji ženi v Egipt. Po čudnih poteh se je to pismo vrnilo nazaj domov. Original sem oddala v arhiv. Delno je pismo objavljeno v knjigi Bilje - Kronika, izdani leta 1989, avtorice Nataše Nemec. Prvi pa je pismo objavil v celoti g. Marijan Breclj pod gornjim naslovom v Primorskem dnevniku 27.1.1980 z vsemi tiskarskimi in slovničnimi napakami. Glasi se:

Bilje, 25/X.28.

Draga mi Felička,

Danes vdobil tvoje pismo srčna ti hvala danes teden sem res gledal nekam žalostno za Tomažem, ker ga ni bilo pa mislil sem si da se godovo prekladaš, da so g. že prišli, pa najbrže so pa ta teden tisti dnevi Kaj? Ker mi piše da imam prav in tako naprej, rečem prvič to, da čudno se mi zdi da te venomer boli oziroma opominja. Čudno da te čaka toliko časa, ali pa bo minulo tako samo med seboj. Pa mamica bodi previdna in pazi se. Oh Felička pismo nadaljujem je že torek 30.X. Včeraj /prečrtano/ Jutri bo teden sem začel ti pisati da ti koj odgovorim a žali bog nisem mogel in nisem mogel, tako je komaj danes tisti dan, in ti boš jutri že čakala pisma. Koliko sprememb in toliko groznega se je zgodilo v naši hiši ta čas / pol vrste uničene zaradi pregiba pisma/ zvedela. Pa pazi se in ne se preveč prestrašit. To kar se je zgodilo ima zopet na vesti naš tlačan, kateri nam preganja naš najboljši cvet, kateri nam uničuje in zapira naše najboljše ljudi. Toraj začnem in ti povem vse odkraja kaj se je zgodilo vse v naši hiši. Sedaj ko ti to pišem je torek 8. ur zvečir. Ob edni po polnoči bo teden ko je prišel Bajc v spremstvu Cvetke in Dušana od učitelja me klicat na okno od moje sobe (Gotovo ga si poznala kaj? Tisti študent ki je hodil zmeraj z Cvetko k nam z očali en visok.) Toraj prosil me je naj ga sprajmem za en večir da bo spal pri meni. Jaz sem ga sprejel in mi začne praviti kaj se mu godi. Pravil mi je da prihaja iz Padove kamor je šel pred nekaj dnevi da položi izpit na tamošnji univerzi kjer študira. Danes teden zjutraj je bil obveščen da ga išče policija, ter da je interniran za pet let na italijanske otoke, kamor pošiljajo sedaj politiki nevarne ljudi. Ko je to zvedel je hitro odšel in ob dotični uri kakor sem ti na oni strani pisal prišel k nam, z nado da drugi dan bo šel naprej in po noči čez mejo v jugoslavijo. Drugi dan namesto ustati je obležal v postelji z mrzlico, nič sluteč kaj hudega tolažil se je da bo šel pa ponoči naprej, ter da bo boljše. Mesto na bolje muje šlo zmiraj na slabše mrzlica zmiraj rastla, zdravnika ni pustil poklicati ker se je bal da se s tem izda. Tako je minila že druga noč, in ubogi človek bil je zmeraj slabše drugi dan ob desetih predpoldne ga vidim kako da hujša, grem v Gorico ponj zdravnika, slovenca, ker na Taljana se ni bilo za zanesti. Zdravnik je rekel da pride ob edni po poldne. Jaz grem domov. Med tem časom ko sem bil jaz v Gorici so že doma poklicali našega zdravnika, in g. kurata, tata stoji pred prtonom ko prihajam iz Gorice in mi pove da že umira ter da ni nikake pomoči več. Zdravnik je rekel da od strahu se mu je ustavila kri pri srcu, in od tega mu je prišla velika mrzlica kateri je v malih urah podlegel kot mučenik, našega preganjanega naroda star šele 24. leto v katero je ravno tisti dan stopil. Vsi smo jokali v hiši kakor bi bil naš. Oh kaj je bilo pa potem po par urah ko so prišli svoji iz Vipave oče sestra dva brata stric. to smo mislili da znorijo potem je prišla komisija iz gorice, karabiniirji, jaz ves u strahu da me bodo zaprli, potem pa so ga nesli na pokopališče v kapelo, ter se maščevali nad njim mrličem stem da ga niso hoteli pogrebsti. v sredo kmalu po poldne je umrl, šele v nedeljo pred poldne so vdobili dovoljenje da ga smejo pokopati, in peljati domov v Vipavo. V Biljah ga je spremljalo ljudstvo iz celih Bilj do cirkve, vse polno vencev in rož se je nabralo da ni bilo mogoče jih kam spraviti. Venci so prihajali iz vseh strani največ iz gorice ker je bil v Gorici v službi pri Edinosti. Potem iz Bilj ga peljejo v vipavo, kjer se je zbralo toliko ljudstva, da so pogreb oblastva prepovedala drugi dan ko so se ljudje poizgubili, so ga vendar dovolili pokopati. Jaz nisem šel ker je padal dež. [...]

Danes smo vse zvedeli kako da je bilo pri pogrebu. v ponedeljek se je zbralo še več ljudstva kako v nedeljo vencev iz rož toliko, da se še ni videlo pri pogrebu v naših krajih. Oblastva

so začela zopet delati sitnosti in grozit da ga ne pokopajo ako ne gredo proč, in da naj nesejo tudi rože proč. Tako v ponedeljek prav z nočjo so ga vendar pokopali. Pravijo da niso pustili ne duhovniko in ne zvonjenja in ljudem niso pustili ne moliti ne jokati kogar so videli jokati so ga fašisti pretepli. Tako ker jim je živ ušel so si razhladili na ta način srd da so se maščevali nad mrtvim. Zdi se mi da živimo v dobi od Atila. tudi po zaprli so jih nekaj V postojni so ustavili cel vlak dijakov kateri so prihajali iz Jugoslavije, ter jim niso pustili iti na pogreb. Jaz sem še vedno v strahu da me ne popeljejo karabinjerji hodijo vsaki dan sem me izpraševati in skušat vsakovrstne reči že 7. krat so bili tukaj od kar je umrl. Knjige in vse ropotije sem skril. Pismo nadaljujem je sredo. Danes v dobil tvoje zlato mi pisemce srčna ti hvala drugi teden hočem zopet ti pisati, in obširno odgovoriti na tvoje pisemce jutri so Vahte zopet žalostni dan. Ako bo lepo vreme bom šel v Vipavo obiskat stariše od pokojnega in njegov grob. Doma smo vsi zdravi, Danila se bojim da bo imela zopet grinte drugače je prav zdrava in naprej klepeče. te prosim odpišimi hitro na to pismo ker se zelo bojim, da se ne zgodi kaj zmano. Sedaj mi je rekel tomaž da moram prit jutri v Renče na županstvo nevem kaj pa tam mi hočejo. Felička zbogom odpišimi hitro in potolažimime. Tvoj zvesti Francili in Danila.

Gospa Vinka Rusjan, hvala za vaše spomine in prijaznost.
Zapis je nastal ob 70-letnici pesnikove smrti.

Magda Rodman

Objavljamo pesem Draga Bajca, ki ni vključena v zbirko Drevo sem:

TOLAŽBA

Umrla je mamica zlata,
v sobici beli leži,
nje duša srebrno krilata
k belim oblačkom hiti...

Ivanček moli med rožami v polju,
plaka in moči njih čaše s solzami,
blaži bolest si v njih čarobnem vonju,
k belim želi si oblačkom z gorami.

Zarja večerna je spletla
iz las si srebrnih blesteči zastor,
Ivančku v smehu je rekla:
"Kjer zlata ovija se gor
moj tihi, djamantni zastor,
krilatih kjer angelcev zbor
varuje bogati moj dvor,
tam sobica zlata leži,
v njej mamica tvoja živi...
Zvečer pa ko spleta lase,
zavese odgrne si vse,
pogleda v dolino solza,
če dušico belo ima
še mali njen Ivanček zlati."

Z žarečimi Ivanček gleda očmi,
kjer zarja z oblaki se brati,
v njegovem pa srcu bolesti več ni.

NA IDRIJSKI KMETIJI GOSPODARIL VIPAVSKI ROJAK

Zgodovino idrijskih kmetij je raziskoval g. Stanko Majnik. Gradivo je objavil v Idrijskih razgledih (XXXII 1987/1). Opis veleposestva v Ljubevču je zanimiv tudi za vipavsko zgodovino, saj je na njem gospodaril Štefan Plemenstein, ki se je iz Vipave priženil v Idrijo. Na tem posestvu so gospodarili kar štirje rodovi Plemensteinov.

Poglejmo v Idrijske razglede, kaj je o zgodovini tega posestva zapisal avtor Stanko Majnik:

Veleposestvo v Ljubevču

V drugi polovici 17. stoletja je tam gospodaril idrijski trgovec in posestnik Gašper Senovic (v *Idrianisches Urbarium* 1674 zapisano Gaspar Schenowitsch). Po njegovi smrti se je žena Marija Ana omožila z vdovcem Ambrozijem Bončo. Zaradi slabega gospodarjenja je sodišče to posestvo leta 1698 prodalo na dražbi. Iz Urbarja za l. 1723-1737 pa je v začetku 18. stoletja posestvo pripadalo Urbanu Hladniku. Leta 1808 se je v Ljubevč priženil Štefan pl. Premierstein.

Rodbina Premierstein oz. Premrov izvira iz trga Vipave. Leta 1783 je cesar Jožef II. poplemenitil Andreja Premrova, posestnika tedanjega vipavskega gradu in mu dal naslov pl. Premierstein.

Na skupni površini 151 ha, z gozdovi, senožetmi, pašniki in obdelovalnimi površinami, je bilo to vzorno urejeno gospodarstvo. Slabo uro hoda potrebujemo, da iz Idrije po položni poti pridemo do konca Ljubevške doline. Tam se vzdigujejo velika gospodarska poslopja: velik hlev, sezidan leta 1904, v katerem je prostora za trideset glav živine, mogočen, trideset metrov dolg kozolec s šestimi "štanti", trdno zidana stanovanjska hiša ter pomožna zgradba. Posestvu so nekoč pripadali še opekarna, žaga in mlin, ki ju je poganjala Ljubevčica. Pridelovali so velike količine raznih poljskih pridelkov, predvsem pšenice, krompirja in fižola. Ljubevčar, tako so mu pravili po domače, je dosegal lepe uspehe v živinoreji in sadjarstvu. Na sadjarski razstavi v Radovljici leta 1904 je bil odlikovan s srebrno kolajno. Pri obsežnih poljskih delih so poleg hlapcev in dekel občasno pomagali tudi ljudje iz bližnjega rudarskega naselja Cegovnica. Od

leta 1903 je bila tu gostilna. Tu so popotniku postregli z raznimi domačimi dobrotami.

Podroben opis veleposestva v Ljubevču je napisal tudi M. Pirnat v Planinskem vestniku leta 1905. Zanimivi so naslednji podatki: V pismu, s katerim se je podelilo plemstvo Andreju Premrovu, so navedene njegove posebne zasluge: zgledno gospodarstvo, vzorno domoljubje, zvesto plačevanje davkov, skrb za podložnike, vrla vzgoja otrok (bil je štirikrat oženjen in je imel za svojega življenja 173 otrok, vnukov in pravnikov).

Rodbina Plemensteinov ima svoj grb, ki smo ga že objavili v VG št. 37, vendar brez razlage. Ta razlaga je tudi objavljena v Planinskem vestniku leta 1905 in se glasi: "Grb pl. Plemensteinov je pokoncu stoječ ščit, razdeljen v štiri dele; v spodnjem levem in zgornjem desnem delu vidimo boginjo sreče (Fortuno), ki drži nad glavo razpeto jadro; v zgornjem levem in spodnjem desnem delu pa se nahaja vinska trta s tremi grozdi in nad njo tri zvezde; nad ščitom slonita dva turnirska šlema, obrnjena drug k drugemu, šlema sta okrašena z dragocenimi preprogami, ki vise od njiju; nad levim šlemom vidimo orlove peruti z zlato zvezdo v sredi, nad desnim pa dva orlova rilca s srebrnim polmesecem v sredi."

Na vipavskem pokopališču je vzidan na notranji strani pokopališkega zidu, na mestu, kjer je bila prej vodovodna pipa, nagrobnik, ki nam pove, da je tam pokopan Štefan Plemenstein, rojen 1768, umrl 1843. Nagrobnik obkroža podoba kače in je edino

vidno znamenje o plemiški rodbini Plemensteinov iz Vipave.

Tako smo poleg baronov, vitezov in grofov dobili Vipavci še enega predstavnika plemiškega rodu.

Magda Rodman

IZ POŠTNE ZGODOVINE

Začetki poštne prometa na našem ozemlju segajo v čas rimske države. Po razpadu rimskega imperija so se povsod poslabšale ne samo poštne, ampak tudi cestne razmere. Preden so namesto peš pošte vpeljali jezdno pošto, je preteklo precej časa. Jezdno poštno povezavo iz Ljubljane skozi Vrhniko, Logatec in preko Hrušice do Gorice so uvedli šele ob koncu 15. stoletja.

Leta 1576 so na stroške nadvojvode Karla, po stari rimski trasi, gradili cesto v smeri Kranjske skozi Podkraj in preko Hrušice v Logatec.

Razvoj cestnega omrežja je pripomogel k požitvi prometa. Ob poštne cestah so začeli sredi 15. stoletja postavljati poštne postaje, kjer so izmenjavali konje, postiljone in vozove. Velika popravila cest, zlasti v prvi polovici 18. stoletja, so omogočila, da so od jezdne pošte vse bolj prehajali na vozno. Poštna povezava je bila osredotočena na glavne prometne smeri. Na stranskih relacijah so pošto še vedno prenašali zasebni sli.

Sredi 19. stoletja so v naših krajih postopoma opuščali poštne postaje in odpirali številne poštne urade. Ob poštne povezavi na relaciji Gorica-Ljubljana so bili naslednji poštne uradi: Črniče - Sv. Križ - Ajdovščina - Vipava

Predfilatelistični žigi:

Görz
5. DEC.

Laibach
10. JUL.

Černizza
5. OTT.

HAIDENSCHIAFT
16. JUN.

WIPPACH
17. JUL.

Poštne urade Črniče je bil odprt že leta 1729. Več let, gotovo pa do 1870, je bil tam v rabi predfilatelistični žig v ležeči pisavi. Poštne urade Sv. Križ-Cesta¹ je bil odprt 17.2.1893; v uporabi je bil enokrožni žig z označbo dneva in meseca brez letnice. Poštne urade Vipava je bil po nekaterih pisnih virih ustanovljen istega leta kot v Črničah. Poštne postaje Vipava pa je kontinuirano obstojala že iz obdobja od 16. stoletja dalje, do ustanovitve poštne urade.

Ajdovščina pa je bila pomembno prometno središče že leta 1728, ko so na predlog vrhovnega in državnega poštne direktorja grofa Adama Paara zaradi slabe poti preko Hrušice preusmerili promet na relaciji Ljubljana-Gorica proti Postojni do Razdrtega in skozi Vipavo in Ajdovščino do Gorice.

Tako J.V. Valvazor opisuje poštne hiše na Notranjskem: »...Proti Gorici pa gre z Vrhnike po suhem s konji skozi Hrušico. Pot je izredno kamnita in tudi sicer pusta, ker teče, ali bolje švedra in se vleče skozi same divjine.«

Layb! Comissario Wippach

WIPPACH
4. JAN

H. 2157

An

Das löbliche H. K. Bergamt

Enoffs

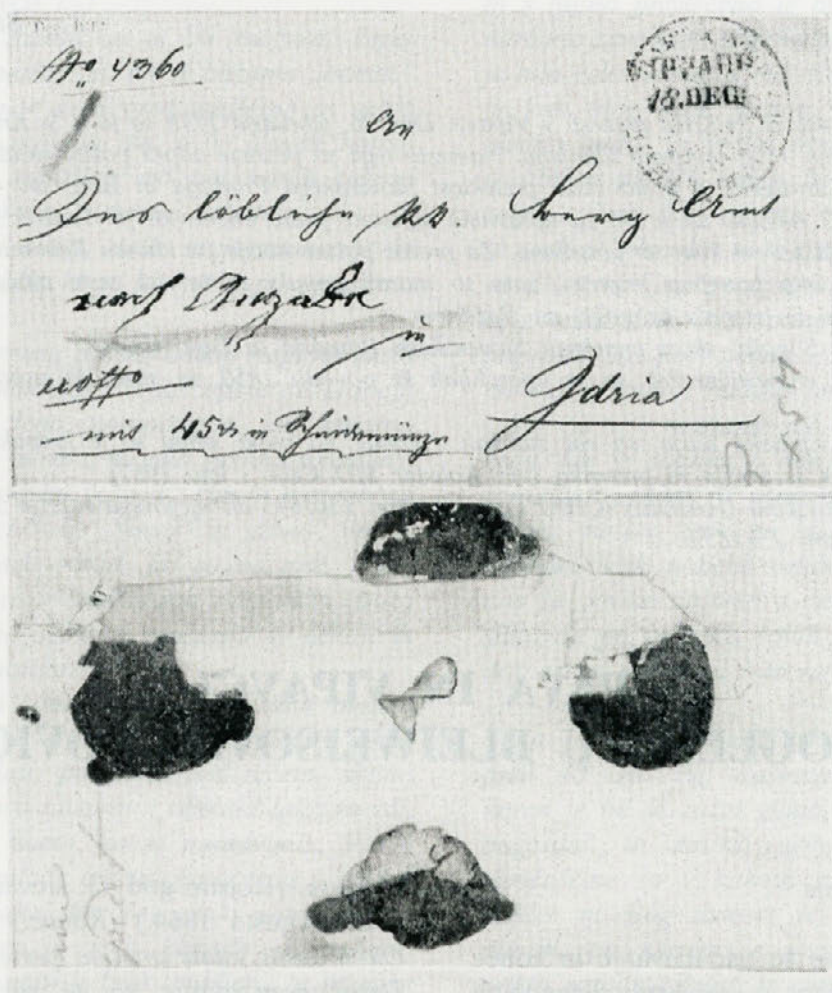
Idria

Predfilatelistično pismo, januar 1850

Pošiljatelj: Okrajno poverjeništvo Vipava

Naslovnik: Rudniški urad Idrija

Pismo je potovalo na relaciji Vipava (WIPPACH) - Vrhnika (OBERLAIBACH) - Idrija. Iz Vipave je bilo odposlano 4. januarja, na rudnik prinešeno 5. januarja.

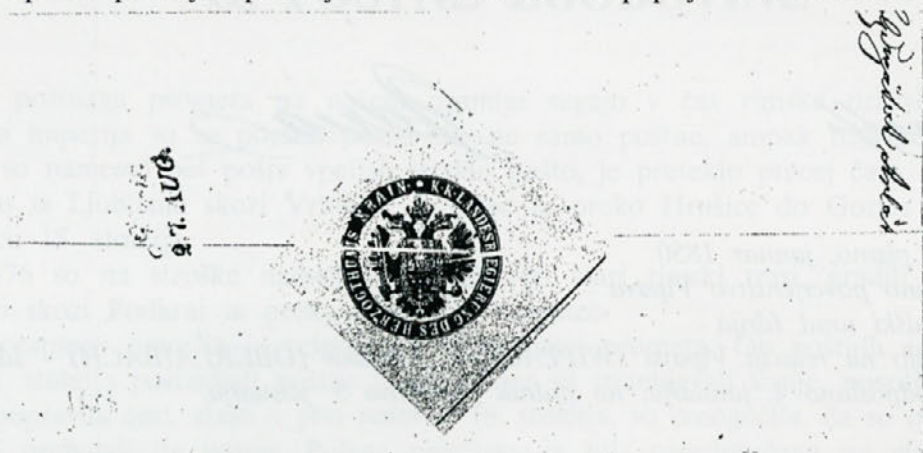
Pismo z dne 18. decembra 1852, pisano v gotici

Pošiljatelj: Okrajno sodišče Ajdovščina

Naslovnik: Rudniški urad Idrija, kamor je bilo pismo prinešeno 20. decembra

Fotokopija pisma, ki ga je 10.12.1852 pisalo Okrajno sodišče Ajdovščine (Bezirksgericht Haidenschaft) in ga odposlalo na poštni urad Vipava (Wippach), kjer so pismo žigosali 18. decembra in ga odposlali Rudniku v Idrijo (K.K.Bergamt in Idria), kamor je prinešeno in tam vknjiženo 20. decembra. Omenjeno pismo nosi poštni žig WIPPACH, ker poštni urad HAIDENSCHAFT takrat ni posloval. Zgoraj desno, slabše viden, je ovalni pečat K.K.BEZIRKSGERICHT HAIDENSCHLAFT.

Po pošti poslana pisma nekdanj niso imela ovojnic, temveč je bilo treba liste zložiti in jih na njihovem spoju opremiti s pečatom, tj. odtisom v rdečem vosku. Namesto pečatenja z voskom pa so pozneje uporabljali večbarvne koščke papirja kvadrataste oblike in različnih barv.

Stanko Majnik

Opombe:

- 1- Leta 1728 so pošto iz Sv.Križa prenesli v Vipavo. Dne 26. februarja 1778 so jo v Sv.Križu spet odprli, a je bila 31. julija 1858 ponovno ukinjena. Namesto tega so pozneje odprli poštni urad v kraju Cesta pri Sv.Križu. (F.Juriševič: S pošto skozi preteklost Slovenskega Primorja in Istre, str. 48)
- 2- Edling leta 1783 navaja, da je bil za upravnika vipavske pošte imenovan pl. Ludvik Abramsberg in da je pošta imela sedem konj ter postiljona. Za prevoz poštne kočije po klancu Rebernice med Vipavo in Razdrtem je bila potrebna priprava, zato so morali potniki za ta del ceste plačati še posebno pristojbino, ki jo je izterjala že pošta na Razdrtem.
- 3- Vir: F.Juriševič: S pošto skozi preteklost Slovenskega Primorja in Istre, str. 48.
- 4- Predfilatelistični enovrstični žigi so se uporabljali še po letu 1850, in sicer do uvedbe enokrožnih poštних žigov.
- 5- Ko je žvižgala vipavska burja, so voz zadržali z vrvmi; na vsaki strani se je krepak mož upiral z močno vrvo, da se kočija ni prevrnila (vir: Koledar MD Celje - leto 1957)
- 6- Poštni urad Ajdovščina (HAIDENSCHAFT) je bil odprt 1.9.1845 do njegovega zaprtja 5.10.1852, urad so ponovno odprli 1.3.1853.

VIPAVA IN VIPAVCI V OGLEDALU BLEIWEISOVIH NOVIC

Osmo nadaljevanje

Tokrat objavljamo še nadaljevanje in konec obširnega poročila o slovesni ustanovitvi trinajste slovenske čitalnice v Vipavi, ki smo ga zadnjič prekinili med domoljubnim vzdušjem ob zdravici predsednika čitalnice presvitlemu cesarju Francu Jožefu.

Iz Ipave. (Rojstni god 13. slovenske čitavnice - 14. avgusta 1864.) (Konec.)

Okoli štirih vstali smo od preveselega obeda. Dragi nam gostje so se razšli ogledovat praznično oblečenega našega trga, obiskovat svojih prijatlov in znancev ter seznanjat se z dosedaj po osebi neznanimi. Došlo je proti večer še obilo gostov iz prijazne Gorice, bližnje

nam Ajdovščine in ipavskih vasi. Okoli šeste ure pred grajščino v rog zatrobila sokolova trobentača in to bilo je znamenje, da se sokolovci zberó. Naglo bili so skupaj. Zbranim načelnik naznani, da „Južni sokol“ spozná za svojo dolžnost, iti poklonit se prečastitemu čitavničnemu gospodu ravnatelju, ki je društvo tako milo, tako pristrčno sprejel. Z veseljem sprejeli so Sokolovci predlog svojega načelnika čuté, da jim je iz srca vzet, in hajd v lepem redu v župnijo na grič; pred poslopjem, od kodar je prekrasen pogled po vsi dolini, ustavijo se Sokolovci, njihov načelnik gosp. dr. Costa, podnačelnik gosp. dr. Zupanec in odbornikov eden pa podajo se k dekanu ter mu z navdušenimi besedami izrekó srčno svojo zahvalo. Ponižni gospod pa noče priznati, da bi njemu šla kaka zahvala in čast, rekoč, da njemu je le dolžnost, zahvaliti se zlasti tudi „Južnemu sokolu“, ki je s svojo pričujočnostjo toliko zvišal današnjo slovesnost ipavsko, da slavnega društva nikdar ne bodo pozabili hvaležni Ipavci. [...]

Ob sedmih zapalil se je bil možnar, čegar silni pok je naznanjal, da se bližamo „besedi.“ Ljudstvo jelo je vreti pred grajščino in veliki prostor tako napolni, da se je človek komaj prerinil skoz množico; ob pol osmih zagrmí drugi možnar ko znamenje začetka. [...]

Ko se ustavi vstop, dalo se je znamenje in začne se beseda, ki se je vrstila po programu tako-le:

1. Overtura, po slovenskih napevih zložil A.E.Titl, kapelmojster c. kr. opere na Dunaji. - Igrali so lepo kompozicijo kaj izvrstno domači godci ipavski, in jako vjemno spremljala sta jih na glasoviru gosp. L. Hiti in gospodična Alojzija Dolenčeva. „Slava“ in „živio“ jim je donelo od vseh strani, ko so odigrali.

2. Nagovor družbinega ravnatelja. Blizo tako-le nas je ogovoril prečastiti g. dekan in kanonik Grabrijan:

„Slavni“ mili gosti! Velikokrat v mojem življenji me je dolžnost gnala ljudem javno nagovore delati, pa naravnost rečem, skoraj nikdar me niso nasprotni občutki tako motili, kakor ravno nocoj, ko se napravljam, Vas v imenu naše mlade čitavnice počastiti s srčnim pozdravom; zakaj, ker Vas v taki nepričakovani obilosti skorej iz vseh bližnjih in daljnjih slovenskih okrajin iz bele Ljubljane in prijazne Gorice, iz bogatega Trsta in zlate Prage, iz Gradca in Zagreba, iz pisane Loke in sosednje nam Pivke in iz vse bližnje okolice naše, sebrane vidim, ker med Vami prve veljake na

slovenskem polji, ker možake iz vseh stanov zagledam, ki jih vlada, domovina in učenost za zveste svoje podpore spoznava, posebno, če se ozrem na krasni venec naših blagih domorodkinj, in če k temu pomislim, da

Saj nemila, trda sila
Nejevoljnih Vas prignala
V naše nizke kroge ni;

Da slovensko je občutje,
Ki Vas goni, ki Vas vleče,
Narodna da pripeka kri.

To če pomislim, gospoda moja! to mi občutke moti in mi ne da pri pozdravu ostati, da mi ne bi tudi raztrgovalo ran starih bolečin moje mladosti.

Dovolite mi tedaj, slavni gostje! da Vas za malo časa za 40 let nazaj premaknem. O kako revno, kako prazno in pusto bilo je tačas še na slovenskem polji! Vse zaraščeno in s tujino prevlečeno je bilo; temna moč je narodno zavednost pokrivala, slovensko občutje je bilo celó neznana reč. Komaj tukaj in tam je kak blag mož pustoto spoznaval, narod plašno budil, in v tihi noči slovensko blago iz silnega plevéla trebil. In to rečem plašno, zakaj s čem, kaj menite, gospoda moja! so se zasluge teh vrlih mož spoznavale? Omikani so jih zaničljivo pogledovali, kakor ljudi, ki se z nepotrebno in neumno rečjo pečajo, bolj priprosti so jim očitali, da jim hrvaščino vrivajo! V mojih mladih letih je bila politika - saj nam - neznana reč, in še manj sem vedil, kaj je politika o narodnih pravicah; pa zamolčati vendar ne morem, kako me je srce bolelo, kadar sem se bil zavedel, da naš narodni jezik nobene veljave ni imel; da so nas že otroke najpred z nemščino in grščino silili, da pa po vseh šolah od našega milega domačega jezika ni bilo ne duha ne sluha. / .../

Taka je bila, gospoda moja! s slovenščino pred 40 leti. Pa, dasiravno še trda zima, koren je bil le začel gibati, nevidoma je sok poganjal, in zmiraj večje mladičice čiste slovenščine so v kakem zavetju ozelenovale; dokler ni Bog dvajset let kasneje - možá obudil, po katerem je slovenščina začela v velem narodu zeleneti in cvesti. Njemu, katerega pričujočnost tukaj nas Ipavce danes posebno razveseljuje, je bila sreča bolj mila, kot nam nekdanj. Vstanovile so se bile „Novice“, in njih predragi domovinski listi so z vso pridnostjo

marljivih čebelic začeli po vseh teh mladičicah pobirati narodni sok; po žilicah cele slovenske zemlje se je začel kot živa kri po životu razlivati; srce naše predrage domovine se je spomladno ogrelo, in razveseljivo cvetje slovenskega duha je jelo poganjati krog in krog. Pred 40 leti, gospoda moja, se tedaj ni bila Ljubljana o slovenščini še čisto nič zavedla, in kaj Vam bom še le od Gorice, Trsta in vse druge naše slovenske domovine omenjal, kjer je bilo še vse bolj v trdi zimski noči zamrznjeno! In danes kako veselo spremenjenje! Bela Ljubljana nas počastuje z možaki, ki niso samo slovenski prvaki, kakor sem že rekel, ampak so tudi veljaki, ki slovijo po učenosti, po uradnih in drugih razmerah, nam pošlje tudi svojega prvega moža, slavnega mestnega župana, v katerega zmožnost in domoljubnost se ne samo njeno, temuč tudi deželno zaupanje steka; nam ne pošlje samo enega in drugega, nas razveseljuje s celo množno četo vrlih zvestih sinov matere Slave pod imenom „Južnega Sokola.“ Ako se ozrem na Gorico, ki pred malo časom ni imela drugega v sebi, kot samo slovensko ime, in danes nam že pošlje blagih možakov, ki se s talijanščino in nemščino enako hlabro borijo, da napol zadušeno slovenščino oživljajo, jo v šolah in z drugimi pripomočki med ljudstvom čistijo in na staro veljavo povzdigujejo. Staroslovenski trg - Trst - dene celó svoje kupčijske skrbi na stran, in nam v svojih poslancih trdi, da mater Slavo počastiti in njegova zadnja skrb. /.../“

V imenu gostov ljubljanskih zdaj povzame besedo gosp. dr. Jan. Bleiweis; al čakati je moral nekoliko, predno so potihnili navdušeni slava-klici, s katerimi ga je sprejela množica, da preprijazni pozdrav ravnateljev odzdravi blizo tako-le:

„Kakor ima vsak človek iz svojih let začrtkane1 saj nekatere dneve, ki mu, dokler živi, ostanejo v blagem spominu kot svitle zvezdice na le prevečkrat oblačnem nebu svojega življenja, tako tudi ima vsako društvo v kroniki svoji zapisane nekatere dogodbe, katerih se memo družih spominja s posebno radostjo. Tak posebno vesel dan, slavna skupščina! ima zapisan v svoj dnevnik tudi čitavnica ljubljanska - bil je 4. maj leta 1862! Kaj neki se je godilo tisti dan v beli Ljubljani tako posebnega? Prišli ste Vi predragi Ipavci k nam, - niste nam sicer prinesli ne zlata ne srebra; al prinesli ste nam najlepši dar: srca polne ljubezni svoje; prinesli ste

mladi čitavnici naši bratovsk pozdrav! /.../ Da Vam pa djansko pokažemo, da nismo prezrli dolžnosti svoje, prišli smo danes k Vam, da se z Vami radujemo rojstnega dne čitavnice Vaše, sestrice predrage naše. Kar ste Vi nam prinesli, prinesemo Vam tudi mi danes: srca bratovske, srca radosti polne, da tudi pri Vas je zagledala beli dan tista naprava, ktera je domoljubju vedno živo ognjišče. Iz srca ji želimo krepak napredek, o katerem ni dvombe, kajti kjer narodu tako, kakor pri Vas, srce bije za omiko in oliko domačo, kjer so ravnatelj in odborniki taki previdni in skušeni možaki, kakor pri Vas, kdo bo dvomil, da čitavnica stoji na podlagi, ktere ne omaja nobena protivna burja, naj je silovita kakor koli. Poglavitno, česar potrebujemo zdaj, ko mili Bog tako lepo blagoslovuje narodno stvar, je to, da kraljuje sloga med nami.“ /.../

3. Tretja točka: „Slavska domovina“ privabila je na oder ljubljanski pevski kor; vse, kar smo o njega izvrstni izurjenosti že slišali in brali, je presegal občutek, ki so nam ga zbudili njegovi čisti in čvrsti glasovi; ni čuda tedaj, da mu je donela zaslužena hvala in slava brez konca in kraja. - 4. „Slovenca skrb“ po izvrstnem napevu Hribarjevem pel je vrlo dobro naš ipavski kor. Ne vemo, kaj nas je s takim prisrčnim veseljem navdajalo: ali naš. čeravno ne številni, pa vendar tako navdušeni pevski zbor, ali pa mladi iskreni pevovodja g. Hribar, ki s tako malo močmi dovršil je tako lepo svojo nalogo. Ker bi utegnili beseda mične te pesmi večini „Novičin“ bravec še neznana biti, natisnemo jo prihodnjič. - „Stari in novi časi“, govoril g. L. Hiti, vodja glavne ipavske šole. govor ta od konca da kraja pričal je na slavo izurjenemu gosp. govorniku, do se je spustil v globokejšo preiskovanje zgodovinsko, v čem so obstajale veselice nekdanj pri narodih različnih, in v čem obstajajo naše narodne veselice dandanašnji. Čitavnica naša ima od gospod govornika po tem, kar nam je danes podaril, pričakovati še marsiktero zanimivo in podučno stvar v besedah naših. Hvala mu tedaj! - 6. „Sveta noč“, pel je to nježno pesmico ljubljanski pevski zbor tako ubrano, da smo se kar čudili o lepem soglasju; - 7. „Rožice in deklica“, pel je ipavski pevski zbor kaj ganljivo; kako prijeten je glas mlade primadone ipavske gospodične Klementine Dolenčeve, pokazali so poslušavci s tem, da niso jenjeli ploskati, predno se ni na oder prikazala mlada pa izvrstna pevka, ali kakor

so jo imenovali „ipavski škrjanček.“ In da je vredna tega prislova, pokazala je ravno v pesmi „škerjanček“, ki so jo zahtevali poslušavci od nje; - 8. Dialog (dvogovor) iz „Viljem Tell“ III. dj. 2. priz.; toda prav mojstersko prenašen tako, da se „Ljudomila“ (Berta) krepko poganja za domačo reč in odpadnika Jankota (Rudenca) res tudi preveri. Gospodična Maričika Žvokeljnova tako dobro je delala za narod svoj vso vneto Ljudmilo, da ni čuda, da seglo je globoko v srce poslušavcem, kar je prišlo tako naravno in brez vse hlimbe iz srca. Ko stopita govornika z odra, ni bilo ploskanja konca, dokler se nista prikazala zopet na odru. - 9. S peterospévom: „Domovina“, ki ga je kor ipavski tako izvrstno pel, kakor vse prejšnje, in z deklamacijo „Prijatelj“ mladega Štajerca gosp. Vek. Rajha, dovršena je bila okoli pol enajstih slovesna beseda naša.

Po besedi bil je pred grajščino bengališki ogenj, potem pa hajdi na ples, ktereга so komaj pričakovale urne mlade noge. Krasna dvorana spremeni se v prostorno plesišče, ker

se množica kmali razide nekoliko na grajščinski vrt, da se ondi pokrepča z malo večerjico, nekoliko pa v odprte sobe tik dvorane. Ko godba zapoje, vrelo je mladstvo na plesišče in začelo se je pošteno rajanje, ki je trajalo do treh po polnoči s kratkimi prenehleji, v kterih se je zopet pelo ali deklamovalo. Oni pa, kterim so nogé ali druge okoliščine odpovedale ples, radovali so se nad veselo mladino in pri prijaznih pogovorih v steklenem ohišji, kamor je bilo privrelo tudi kmetiškega ljudstva toliko, da so bile vse mize popolnoma obsedene. Med prijaznimi pogovori so nam tekale tu ure tako hitro, kakor da bi bil čas krila imel. - O polnoči se je začel grajščinski cvetnjak prazniti, ker odhajali so bližnji gostje, ki niso plesali, domú, daljni pa in domači ljudje k počitku. [...]

**Izbral in uredil
Božidar Premrl**

Opombe:
1 Začrkan - zapisan

TRIFE ALI OSMICE

Letos mineva 55 let od konca italijanske okupacije naših krajev (9.9.1943), ki so bili 25 let gospodarsko in kulturno zatirani. Z novonastalo mejo po I. svetovni vojni je Italija prekinila dotedanjo dobro vpeljano trgovino z vinom na Dunaj in v Prago. Tako je povzročila veliko ekonomsko škodo vinogradnikom in vinarjem. Zaradi vsesplošne gospodarske krize v času italijanske okupacije je šlo veliko primorskih kmetij „na boben“, prehajale so v roke trgovcev in bank.

Kljub časovni odmaknjenosti tega zgodovinskega obdobja so še živa pričevanja in spomini na „trife“, ki so takratno vinsko krizo skušale reševati na svojevrsten način. Poglejmo te „trife“ malo pobliže, zakaj so bile, kje so bile in kako so potekale.

„Trife“ ali „osmice“ so bile oblika prodaje vina na kmetijah, kjer so imeli vinograde, torej prodaja lastnega vina. Beseda „trifa“ izhaja iz francoske besede tarifa - cenik, pristojbina. Za tako prodajo vina na domu je bilo treba vložiti prošnjo na „dacarijo“. Nato je „dacar“ obiskal hišo, ki je zaprosila za tako prodajo vina. S palico je izmeril količino vina v sodu, odmeril „dac“ (davek na vino) in domači so lahko odprli „trifo“. Ta je trajala enkrat na leto osem dni, zato jo tudi imenujemo „osmica“. Nekateri vedo povedati, da je trajala, dokler ni gospodar prodal vseh viškov doma pridelanega vina. Cena vina je bila po „trifah“ veliko nižja kot v gostilnah. Na „trifah“ so prodajali samo vino, brez hrane.

Po okolici se je hitro izvedelo, kdo ima „trifo“. Sosed je povedal sosеду in tako je šla vest naprej. Zunanje znamenje za „trifo“ je bila bršljanova veja, ki so jo obesili pred hišo, ponekod tudi „oblanca“, šop oblancev. Ponoči je pred vhodom v hišo gorela svetilka. Če se je gospodar „prijugal“ pozno zvečer domov, mu je žena očitala: „Se vidi, da si bil pod frasko“. Navada je bila, da so po „trifah“ točili prvi četrt vina, „en firkelc“ brezplačno, kar je seveda privabilo ljudi. Take navade so se obdržale do konca II. svetovne vojne.

Starejši ljudje še pomnijo „trife“ pri Bagu, Posegu, Renerrju, pri Bajcovih in drugod.

Najboljše vino so točili pri Ržesnikovih - Anton Kodelja - sedaj na Hribu 1. Tam so imeli pred hišo latnik "grštane", ki vsako leto dozori že za god sv. Ane, 26. julija. To grozdje so pobrali in ga s konjem peljali v Trst prodat. Za izkupiček so kupili moko in nujne potrebščine. Če so pili po "trifah" slabo vino, so rekli, da so pili "brluzgo". Izkupiček od "trif" je služil za večja popravila ali za nakup orodja, zimske obleke ali pa kar za plačilo

Trgatev v farovškem vinogradu na Slapu po letu 1922

dolgov, ki jih je imela takrat skoraj vsaka kmetija na Primorskem. Zanimivo je tudi, da se je pod Italijo banka "vsedla" s hipoteko le na vinograd, gozd ali njiva nista bila dovolj velika poroka, da se bo dolg izplačal. Veljalo je tudi pravilo, da vinograd kupi njivo, njiva vinograda nikoli.

Ljudje so na kmetijah težko živeli. Povsem se je ustavila skoraj vsaka gradnja nove hiše ali gospodarskega poslopja, pa tudi vsa popravila. Že napeljava elektrike in vodovoda v hišo je predstavljala velik strošek za domačijo. Mnogo ljudi se je tudi zato izselilo in zbežalo v Jugoslavijo in drugam s trebuhom za kruhom.

Oživljene osmice so le podaljšana tradicija nekdanjih "trif" in tudi te pomagajo reševati gmotno stanje naših kmetov in kmetic. Uvrščamo jih v ti. dopolnilne dejavnosti na kmetijah. Ob vsem tem pa rešujejo tudi potrebo po združevanju ljudi, kjer sta radio in televizija izključena in sta važnejša pogovor in srečanje z ljudmi. Taka oblika združevanja je zakoreninjena in jo lahko brez sramu postavimo na isto raven kot so organizirane prireditve društev in strank.

Letos z veseljem pozdravljamo oživljene "trife" v naši čudoviti Podskalci. "Okorajžilo" se je nekaj "osmičarjev" in začelo po stari navadi. Škoda, da se je to zgodilo ob koncu letne sezone. Podskalca bi morala biti odprta vsako leto od 1. maja do 1. oktobra. To je za ta kraj najboljši čas. Podskalco so očistili, malo uredili in prebelili stavbo in prostore. Lahko zapišemo, da ni več prav "črna točka" Vipave. Lepo, le tako naprej!

Pričevalci: Ivan Poniž, Dora Seljak, Vinko Premrl, Peter Bago in drugi.

Magda Rodman

Smrt u Tarajevu dne 28. VI. 1914

Kresna medelja (28. junij) l. 1914 postane prvo-
vrstna medelja pa vse avstrijske narode, za cel
Evropo.

Kakor blisk u jasnega neba je padela kmeta
vst ta dan avstrijske narode, da sta bila
prestolonaslednik - nadvojvoda Franč Ferdinand
in njegova plemevita soproga Sofija vojv.
Hohenberg od Rlete, glovinske poke prevestno
sobekega študenta ustreljena. Nepopravna
žalost in presenečenje povzročilo in povzročilo je objelo
ne-le vse avstrijske občine, ampak tudi vse
avstrijske narode, ki so svoje globoko bol
in ljubim izražali z volansem starihu,
prevladnemu cesarju Francu Josifu I. p iskrenim
molitvam in prijaznim za Njega in za
umirjena blagopokojnikla: z globokimi
socialnimi in političnimi izjavami in gupm
samim do preblagega pladaja in Njegove
prejane pladarske mišle in pržave klobučke

Upava v žalim obliki

Od 28. junija 1914 naprej skozi 8 dni je bil vs
trg Upava p žalim pastavah.

Vreda i. julija 1914 je bila slovesna maša
padošnica pa umirjenih blagopokojnikla, katero
se je podelila med drugi fusli šol. mladina
in učitelstvom.

Nadvojvoda Fran Ferdinanda trg

V pravi pomini na pokojnega prestolonaslednika
Fran Ferdinanda je pbi. pblor u prvi paji
dne 10. julija 1914. soglasno pblauil, da se naj

imenje bra. pred šola pa vse večje jase.
Nadvojvode Fran Ferdinanda bra.
Temu sklepu je pristal preslil, cesar Fran
Josip I.

Ladavstveno stanje

Ladavstveno stanje šol. mladine je bilo to
sol. leto ugodno. Okrožni zdravnik dr. Paul Hau
je 36 otrokom cepil plaze.

Društveni spremembe.

Lekari, poleg je imel nadučitelj Anton Skala
kot razpisni učitelj, poruši, pri 16. marca, pri 15. julija 1914.
Nadomestovala ga je izprava učiteljske kandidatke
Jana Meserdel in Uravo. - Šola je po Rjuba Golobu
samo vodil.

Pri 15. juliju 1914 je bila tuk. strožbovanja pivezan
prvo učiteljica Jozica Ambrožič, ker je bila na
lastno prvojo premišleca na tistozadnja (kot
def. učiteljica) v Slavno.

Učiteljsko ob. Komunijsko leto

1. skusni Skala, nadučitelj - kot sol. poja.
2. Rudolf Kaps, Katehol.
3. Fran Meserdel, def. učitelj, razpisni 10. razr.
4. Ljiljana Borštnar def. učiteljica " II. razr.
5. Rado Grun def. učitelj " II. "
6. Jozica Ambrožič prvo učiteljica " III. "
7. Jana Meserdel, eksplantka " I. "

Vajašnica

La. Podnaška poim. čarški pav. št. 8 se je
1. aprila 1914. pričela graditi na Golobu
prot. obrobju nova vajašnica. Vajašnica
gradi občina. Lgranbe je predala

Stavbaram podjelja Kaja p. Horn za 800.000 K.
Stavbince je pbeina posebej sama Kupila za 50.000 K.

Videl 25/9/15

J. K. K.

19/10/15

Prizetok svetovna vojskosti

Obr velikih porokih izbruhila je svetovna vojna. 28. julija igit prvimli so na vojaki pri rezervisti in narodnostni rezervisti. Vojaki se so fantje in mošje na skupnih vojah pri postopu p. d. novostima. Pri. pritenjivosti prizoni se so vrtili na vojah pri slovesa nobito, to so se poslavljali mošje pri žena, očeti pri svojih otroci.

Pri tukajšnji garniziji se je p. par vrst nabralo malo vojakov rezervistov tako, da so bili nastanjeni je selam Foga. Pri. skupna perkinje so upraviteli istore, kjer so bili sabbli in se drugače prapadli na odhoda na vojsko.

Pri. odhodom bila je slovesna pr. maša na voj. verbalivcu na Poljane. Topi. jstle nač 3. Stavbince dirizije so bili pri p. svetovni ppletenci. Je to so se 14. avgusta popeljali, so ppletiti in gospostvencu ppletiti vse vojahe. Pri. je vse z velikimi navstunjenimi na vojsko.

Načrti let

Veliko leto se je pričelo, kakor po navadi vsako leto. —

Laravi. vojnih razmer ni bil dovolj peden, kajti velen. pravica učitelja Fr. Mercisa in velen. pramenjuja učitelja J. K. K. Stavbince, se je pravečalo nekaj časa p. I. in II. razreda. pravečalo.

Se je, ko je februarja 1915 nastopila plujba,
poskušala pravi datka Dora Pratoš, je bil
pouk nekaj bolj puste. At puzle so nastale
popet merene razmere, kajti na vojake je moral
15. feb. 1915 priti tudi učitelj Rado Gram
kati pruvaj mih. - Telo gauljia je bil v poli
prigor, ko so se poročili otroci svojega razmer
in njega. - Huda Leka Klavija mu je govorila
človeku poročil in mu je dala sapki.
I polami v pčeh se je učitelj Rado Gram začel
stati na nepričakovane besede, tu poslušal k priti
in ubagljivosti, da se boš za končani pujski
bolj veselo in pristo popet milih.

23. feb. 1915 je nadzoroval Telo g. pti nadzornik in pravi
Joan Skunap.

Uter jal. letom so bili otroci pristi
Dekline so plete nagrade na vojake, druge razpisnice
in klape, učje se pripravljale priti, trajne in
spodnje klavi. Dekli so nabirali pobirne listi za
šoj, kottovino pa klavne in p. dajr. -

24. maja 15. je mi svet Klavij napovedal stotnijs vojake
Gruviter po vpi volim je bilo v velikem strahu
da ne priverajo. Klavijani v naši kraji deli ko
Ljuti je vaje mobilizacije pripravljale prvi drugi so
jih razpisovali in drugeje pripravili. Mnature
pružine so se pricelile na Klavij.
Toda je strah se je klavne polegati. Pristi so
polti na polkom milih in po nas žumajko
bravili. Miti za priti zemlje mojega Klavij in ro
pustili naprej. -

*Učenci štirirazredne meščanske ljudske šole v Vipavi, I. razred, letnik 1901.
Spoznani: drugi z leve sedi v prvi vrsti Pavel Rodman, tretja z leve stoji v četrti vrsti Marija Vidmar.*

*Prvoobhajanci leta 1909 - učenci štirirazredne meščanske ljudske šole v Vipavi.
Spoznani: drugi z leve sedi v prvi vrsti Pavel Rodman, četrta v tretji vrsti z leve Marija Vidmar.
Obe fotografiji sta last gospoda Marjana Vidmarja iz Vipave, Vojkova ulica*

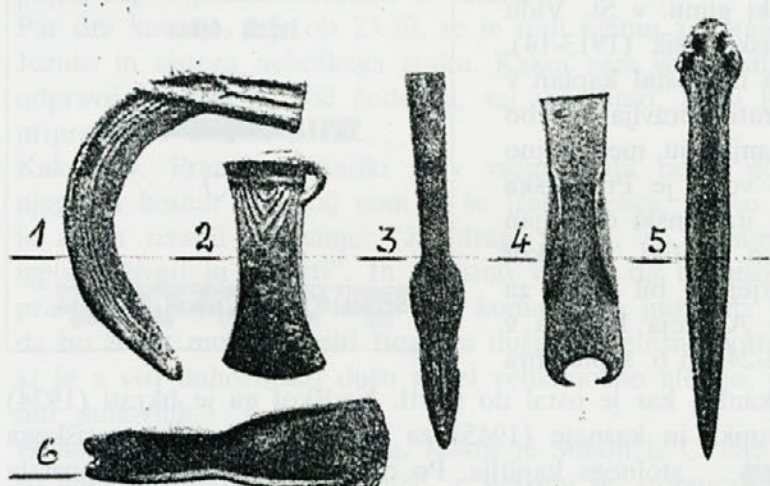
NENAVADNE SLEDI IZ BRONASTE DOBE PRI NAS

Ob bodoči trasi avtoceste Vrtojba - Razdrto so leta 1995 pri raziskovanju terena našli sledi o naselitvi ljudi pri nas že v bronasti dobi. Presenečajo nas znaki naseljenosti v nižinskih, ravninskih predelih Vipavske doline, kar naj bi bila do zdaj redkost.

Lokacija izkopanin je Log pri Vipavi, v smeri od Vipave proti Logu, levo pod sedanjo regionalno cesto proti Ajdovščini. Kopali so v globino pol metra in ponekod še nekaj več, odvisno pač od terena. Globlje je grušč, naplavina, nanos z bližnjih hribov, ki je skozi tisočletja zasipaval tla pod omenjenim zemljiščem.

Bronasta doba je bila pri nas v Evropi okrog 1800 let pr.n.š., sledi eneolitiku in traja do železne dobe. Te izkopanine pa naj bi bile iz časa okrog 1500 let pr.n.š. in so na dokaj razširjenem obsegu tega kraja, kar nam da misliti, da so že tedaj tu bivali ljudje na enem kraju ali pa so se selili in vračali v ta kraj. Bronasta doba je doba iz prazgodovine, takrat so pričeli izdelovati orodje, orožje in nakit iz brona, medtem ko so še bila v rabi nekatera orodja iz kamna.

Na tem kraju so pod površino zemlje zanimive najdbe, ki nas presenečajo. Pri izkopavanju so odkrili ostanke keramike, lončene posode, izdelke, narejene z orodjem iz kamna od tod,

To orodje in orožje je iz pozne bronaste dobe in ga lahko vidimo razstavljenega v nekaterih naših muzejih: 1 srp, 2 sekira, 3 sulica, 4 sekira, 5 bodalo in 6 sekira.

mlajšega obdobja in še ni povsem dognano, kateremu času pripada.

Možno je tudi to, da so ti nekdanji prebivalci naših krajev bivali v višjih predelih in so občasno prihajali ali pa se zadrževali v tem nižinskem delu, ko je tu poletje, in je v sušnem času tekoča voda v strugi reke Vipave; tu je bil mogoč tudi ribolov, lov divjadi in obvodnih ptic. Tu so bila v tistem času tudi močvirja, ki pa jih danes skorajda ni več. Te izkopanine nam torej dokazujejo, da so bili naši kraji poseljeni že v davni.

Pri izkopu in odkrivanju na tem najdišču je delalo več strokovnjakov in delavcev: pet diplomiranih arheologov, več tehnikov, risarjev in petintrideset delavcev. Vsa dela je bilo treba opraviti ročno in pazljivo, da se ne bi kaj poškodovalo in izgubilo.

Ob tem omenjam še nenavaden primer, ki doslej ni bil razjasnen: na Zemonu, okrog 200m od dvorca proti severo-vzhodu, nižje pod naseljem, sem našel v zemlji na več krajih nekaj manjših in večjih kosov žlindre. Dokaz, da so tu nekoč talili rudo in iz nje izdelovali kovinske izdelke. Ruda je prinesena od drugod, ker je tu in v okolici ni. Prav tako nam ni znano, iz katere dobe izvira, o tem so zgolj le razne domneve.

in iz surovin, prinešenih od drugod. Med ostalim so našli tudi del amfore iz obdobja okrog sto let pr.n.š., kar nam dokazuje, da so tod pozneje poleg Ilirijev in Keltovali tudi Rimljani.

Nekatera orodja so izdelana iz kremena, in so tako trda in ostra, da lahko še sedaj z njimi napravimo rez v steklo. Sledovi najdb kažejo še v smeri proti Zemonu in Vipavi, iz mlajše dobe pa v smeri Batuje in Črniče.

Na vzhodni strani teh zanimivih najdišč so odkrili temelje zidovja večjega obsega, ki pa je iz

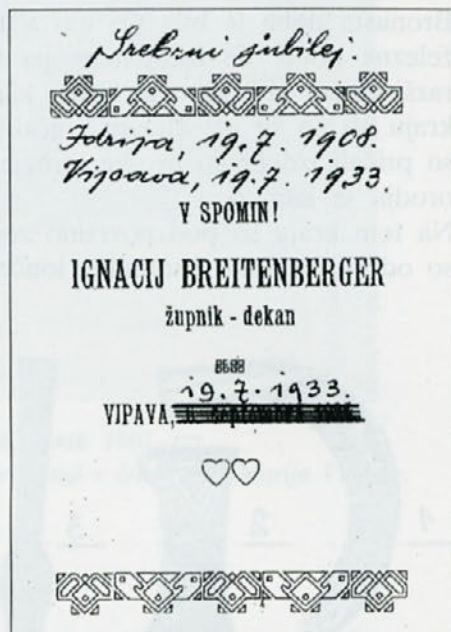
Franč Cerovšek

IGNACIJ BREITENBERGER

O delu in življenju dolgoletnega vipavskega dekana Ignacija Breitenbergerja smo v Vipavskem glasu že poročali. Ob vsem že zapisanem dodajamo še opis njegove življenjske poti izpod peresa prof. Franca Kralja. Objavljen je bil v Primorskem slovenskem biografskem leksikonu Goriške Mohorjeve družbe, Gorica 1976.

BREITENBERGER Ignacij, vipavski dekan, prvi ravnatelj malega semenišča v Vipavi, rojen 29. julija 1885 v Idriji rudarju Ignaciju in Uršuli Tratnik, umrl 6. maja 1961 v Vipavi. Osn. š. v Idriji, I. drž. gimn. v Lj. (1896-1904), bogoslovje v Lj. (1904-08). Ord. 14. jul. 1908 v lj. stolnici. Škof Jeglič ga je nato napotil na Dunaj študirat filologijo na filozofski fakulteti (nemščino, lat., slovenščino; 1908-13). Po absolutoriju je kot suplent poučeval na škofijski gimn. v Št. Vidu nad Lj. nemški, latinski in slovenski jezik (1913-14). Zaprošil je za dušnopastirsko delo in postal kaplan v Spodnji Idriji (1914-22) in tu hkrati opravljal službo tajnika na občini. V hudem pomanjkanju med vojno je nesebično pomagal ljudem. Po vojni je Primorska pripadla Italiji. S tem je B. postal italijanski državljan in prešel iz ljubljanske v goriško škofijo. Nadškof Sedej ga je prestavil v Vipavo, kjer je bil sprva za kpl. (1922-23); po izgonu dekana Andreja Lavriča v Jslo je postal župni upravitelj (1923-24) in 6. septembra

1924 župnik in dekan vipavske dekanije, kar je ostal do smrti. Nadškof ga je hkrati (1924) imenoval za častnega konzist. svetnika in kasneje (1945) za častnega kanonika goriškega stolnega kapitlja. Po drugi vojni je Vipava postala cerkveno središče za Slov. Primorje: B. je odstopil župnišče, da je ap. administrator Mihael Toroš v njem odprl malo semenišče (26.2.1950). B je postal prvi rektor (18.8.1952), ekonom (10.10.1952). Sprva je bilo semenišče le dijaški internat, ker so dijaki obiskovali realno gimnazijo v Ajdovščini, leta 1957 pa je ap. adm. Toroš odprl v semenišču tudi notranjo gimnazijo. B. je postal ravnatelj novoustanovljene Srednje verske šole za pripravljanje duhovnikov in profesor latinskega in nemškega jezika (1957-58). Na ustanovnem občnem zboru CMD katoliških duhovnikov (20. september 1949) je postal član GO CMD; nekaj let je bil tudi predsednik odbora CMD za goriški okraj in podpredsednik PO CMD za Primorsko. Na petem občnem zboru CMD v Lj. (1.8.1959) so B.-ju podelili naslov častnega člana CMD, predsednik Tito pa mu je (29.11.1959) podelil zaradi zaslug odlikovanje Red bradstva in enotnosti II. stopnje. Slovel je kot pridigar in nekaj pridig je tudi objavil (npr. *Rojstvo Marijino*, *Verbum Dei*, Gor. 1930, 114-117). Organiziral je verske shode v

Dekan Breitenberger - zlatomašnik 19.7.1958

božjepotni cerkvi v Logu pri Vipavi. Kot iskren narodnjak je bil rahločuten za pravice slov. ljudi na Primorskem; soustanovitelj gor. Prosvetne zveze (ZbsvP 1922, 2, VI); član nadzorstva GMD; zaradi dosledne obrambe slov. jezikovnih pravic v bogoslužju in dušnem pastirstvu je bil kaznovan z opominom (ammonizione); sopodpisal je razne protestne spomenice tudi na najvišje politične in cerkvene oblasti; ob prihodu razmejitvene komisije je na dekanjski konferenci v Vipavi (4. februarja 1946) naročal duhovnikom: "»Če bomo vprašani, recimo, da smo za zedinjeno Slovenijo v Jsli!« (Zapisnik dekan. konference).

V verskem tedniku Družina je bilo ob smrti dekana Ignacija Breitenbergerja objavljeno razmišljanje gospoda Otmarja Črnilogarja.

TO NI BIL POGREB, AMPAK ZMAGOSLAVJE

Truden od dela sem si za 1. maj zaželel planin. Športno opravljen sem zjutraj obiskal še preč. g. dekana in rektorja Malega semenišča v Vipavi msgr. Ignacija Breitenbergerja, da vidim, kako je z njim. Trudno, a ljubeznivo se mi je nasmehnil in dodal: "Le pojdi, le pojdi, saj si potreben sonca in zraku."

Par dni kasneje, 6.5. ob 23.30, se je tudi njemu zahotelo večnega Sonca - tako ljubljenega Jezusa in čistega nebeškega zraku. Kakor sem se jaz mimogrede napotil v hribe, se je on odpravil v večnost. Nič čudnega, saj vsi vemo, kako je bilo njegovo življenje ena sama priprava na usodni korak.

Kakor sv. Frančišek Asiški je v vsem hvalil božjo dobroto. Vipavci, ali se spominjate njegovih besed: "Ja, kaj nam je še treba nebes, saj so nebesa tu". Kak drug praznik mu je zopet izvalil priznanje: "Ja, dragi farani, za to slovesnost, za ta imenitni praznik se izplača živeti in umreti". In vsi smo vedeli, da to niso le prazne besede, ampak čutenje pravega duhovnika, ki, kakor on, komaj čaka jutra, da bo zopet mogel darovati sv. mašo, da bo zopet mogel prositi Boga za dušne in telesne potrebe svojih faranov, čutenje človeka, ki je z vso duhovniško dušo zapel velikonočno alelujo, čutenje duhovnika, ki se ni utrudil biti duhovnik.

Obnemogel je bil zadnja leta. Kakor je Simon iz Cirene pomagal Jezusu do Kalvarije, tako so naši strežniki pomagali preč. g. dekanu po stopnicah do oltarja. A tako nam je še lepše predstavljal svojega vzornika - Kristusa.

Bil je mož močne vere, ki gore prestavlja, mož molitve in nenadomestljiv spovednik.

Bil je mož, ob katerega bi se zaman zaganjali valovi "moderne" nevere. Njegova duša je stala trdno. Ni se je dotaknila razrvanost srca. Ta vera je dihala iz vsake njegove besede. Ob njem se je človek čutil varnega.

Koliko je mož molil, vedo Vipavci.

Nekoč sem mu omenil, da nimam kaj početi v spovednici, če oba spovedujeva. Mirno mi je odgovoril: "Boš že imel dela, če te bodo ljudje spoznali za dobrega spovednika". A v tem oziru je bilo z njim težko tekmovati. Menda ni človeka v gornji Vipavski dolini, ki ne bi poznal njegove očetovske dobrote. Bil je zares dobri pastir.

Mar je zato kaj čudnega, če nam je vsem postalo tesno pri srcu, ko smo v nedeljo zjutraj zvedeli, da nas je ponoči g. dekan zapustil sirote brez očeta? Dva dni so nanj rosile solze, blagoslovljena voda in molitev. Po vseh poteh, ki vodijo v Vipavo, si mogel srečati tihe ljudi, ki so hodili jemati slovo od ljubljenega očeta.

Končno je prišel torek, 9. maja, bolj zmagoslavni kakor žalostni popoldne pogreba. Številne množice vernikov, kakršnih vipavski trg ne pomni, so preplavile Vipavo in v pogrebem sprevodu molile za pokoj dekanove duše. Okrog 90 duhovnikov je stopalo pred pokojnikovo krsto, njihov "Usmili se me..." pa je odmeval med vipavskimi zidovi. Krog 40 vencev je bila živa podoba priljubljenosti pokojnega g. dekana.

Sprevod se je začel pri poslopju Malega semenišča. Na vratih župnišča, ki ga je bil pokojnik odstopil semenišču, se je od njega prvi poslovil ravnatelj semeniške gimnazije.

Poudaril je zlasti pokojnikove zasluge za semenišče in njegovo vsestransko požrtvovalnost prav do konca, saj je kot profesor nemškega jezika svoje študente poučeval še med zadnjo boleznijo. Za njim se je poslovil semeniščnik in ga imenoval "očeta, ki je kljub starosti in mnogim drugim skrbem, razumel potrebe mladih ljudi." Obema je bila skupna misel: kakor sv. Janez Bosko ni bil pozabil svojih sinov, tako nas tudi vi ne boste pozabili. Za slovo so združeni pevski zbori iz Vipave, Goč, Slapa, Šentvida, Šturij in Vrhpolja, okrepljeni z mladimi pevci semeniščniki, zapeli žalostinko.

Pogreba so se poleg številne duhovščine iz vseh krajev Primorske udeležili delegat Andrej Simčič, delegat Albin Kjuder, prošt dr. Hrastelj, zastopnika Cirilmetodijskega društva duhovnikov LRS g. Matija Medvešček, predsednik GO CMD, in Jože Šavora ter predstavniki ljudske oblasti. Slednji so v sprevodu nesli tudi pokojnikovo odlikovanje Reda bratstva in enotnosti II. stopnje, saj je bil pokojni dekan kot vzoren duhovnik tudi vzor Slovenca ne glede na čas in okoliščine.

Nepregledna množica je končno dospela do župnijske cerkve. Tu je za rajnega daroval sv. mašo g. delegat Andrej Simčič, dekan v Solkanu. V govoru se ni mogel ločiti od dveh misli, namreč od tega, kako čudovit je bil Ignacij in kako ta pogreb čedalje bolj vzbuja vtis, da je kristjanu smrt v resnici "dies natalis" - rojstni dan za nebesa.

Po sv. maši nas je iznenadilo nebo, ki so ga bili medtem pokrili temni grozeči oblaki. Debele kaplje dežja so padale po nas, ki smo še kljub temu v precejšnjem številu pohiteli na pokopališče in opravili obred pokopa. Nato se je ulilo. Sicer pa niti to ni preveč motilo pogreba. Starejši ljudje pravijo, da je tudi tedaj, ko je pokojni g. Ignacij prišel v Vipavo, deževalo. Nekaj minut nato se je nad vso dolino vzpela prelepa mavrica, znamenje miru. Bog mu ga daj, in sicer takega, kakršnega je obljubil nam. Zaslužil si ga je po 76 letih življenja in skoraj 39 letih dela v tej fari.

Naj izprosi sončni Primorski še veliko takih duhovnikov!

Pokojniku pa naj bo Bog milostljiv sodnik, saj je bil tudi on celo življenje usmiljeni samarijan naših duš.

Otmär Črnilogar

IZ NAŠE KS

POROČILO O DELU KS VIPAVA

Ureditev ulice Na Produ

Poletni čas in z njim povezani dopusti so nekoliko zaustavili načrtovana dela KS Vipava. Kljub temu so potekali razgovori s krajanji ulice Na Produ, z namenom, da bi zagotovili denar za njeno asfaltiranje. Dogovori se še niso zaključili, rezultat pa je še vedno prekopana ulica. Rešitev iščemo skupaj z občinsko upravo.

Pokopališče

O tlakovanju osrednje poti na pokopališče je bila podpisana pogodba s podjetjem Zidar Vipava. Ta dela se izvajajo prav v teh dneh. Sredstva za tlakovanje bo zagotovila KS Vipava.

Stara šola

KS Vipava je povabila na razgovor vsa zainteresirana društva in politične stranke, ki so izražale potrebo po prostorski ureditvi stare šole. Izražene potrebe smo posredovali občinski upravi, ki pripravlja popis del za dokončanje tega objekta. Odgovor pričakujemo, prav tako pa tudi čimprejšnjo ureditev.

Kultura

Na kulturnem področju je z delom pričel poseben odbor, ki bo v naslednjih mesecih pripravil gradivo za izdajo knjige o sakralno - kulturnih objektih in znamenjih v zgornji Vipavski dolini. V delo se vključujejo strokovnjaki iz različnih področij občine Vipava.

“Vipavska trgatev “

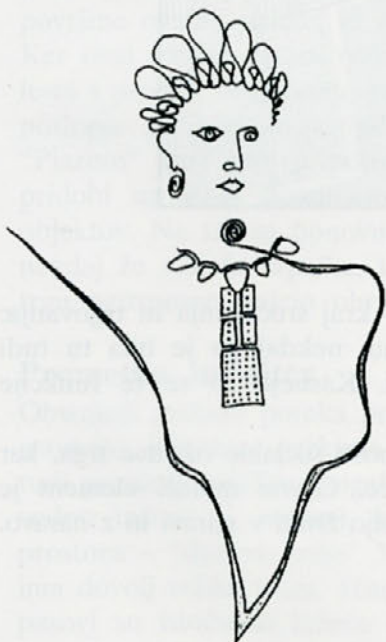
Prireditve “Vipavska trgatev” je tudi letos ponovno potekala brez usklajenega sodelovanja s KS Vipava. Stališča Vipavcev ostajajo še vedno deljena, mnenje sveta KS Vipava pa je za Turistično društvo Vipava in Občino Vipava še vedno nepomembno in tudi nepotrebno.

Trg Pavla Rušta

V povezavi s staro šolo so študentje arhitekture iz Ljubljane, preko Zavoda za ohranjanje naravne in kulturne dediščine iz Nove Gorice, pripravili več seminarskih nalog in iskali idejne zamisli za ureditev trga Pavla Rušta. Njihove seminarske naloge bodo krajanom predstavljene na razstavi v prostorih stare šole meseca oktobra. Istočasno pa je arhitekt, g. Marko Lavrenčič, izdelal posebno idejno študijo ureditve tega nekdanjega osrednjega trga v Vipavi. Svoje poglede, zamisli in rešitve opredeljuje v posebnem članku v tej številki glasila, prav tako pa bo svojo študijo predstavil na prej omenjeni razstavi.

*Marta Rodman,
predsednica sveta KS*

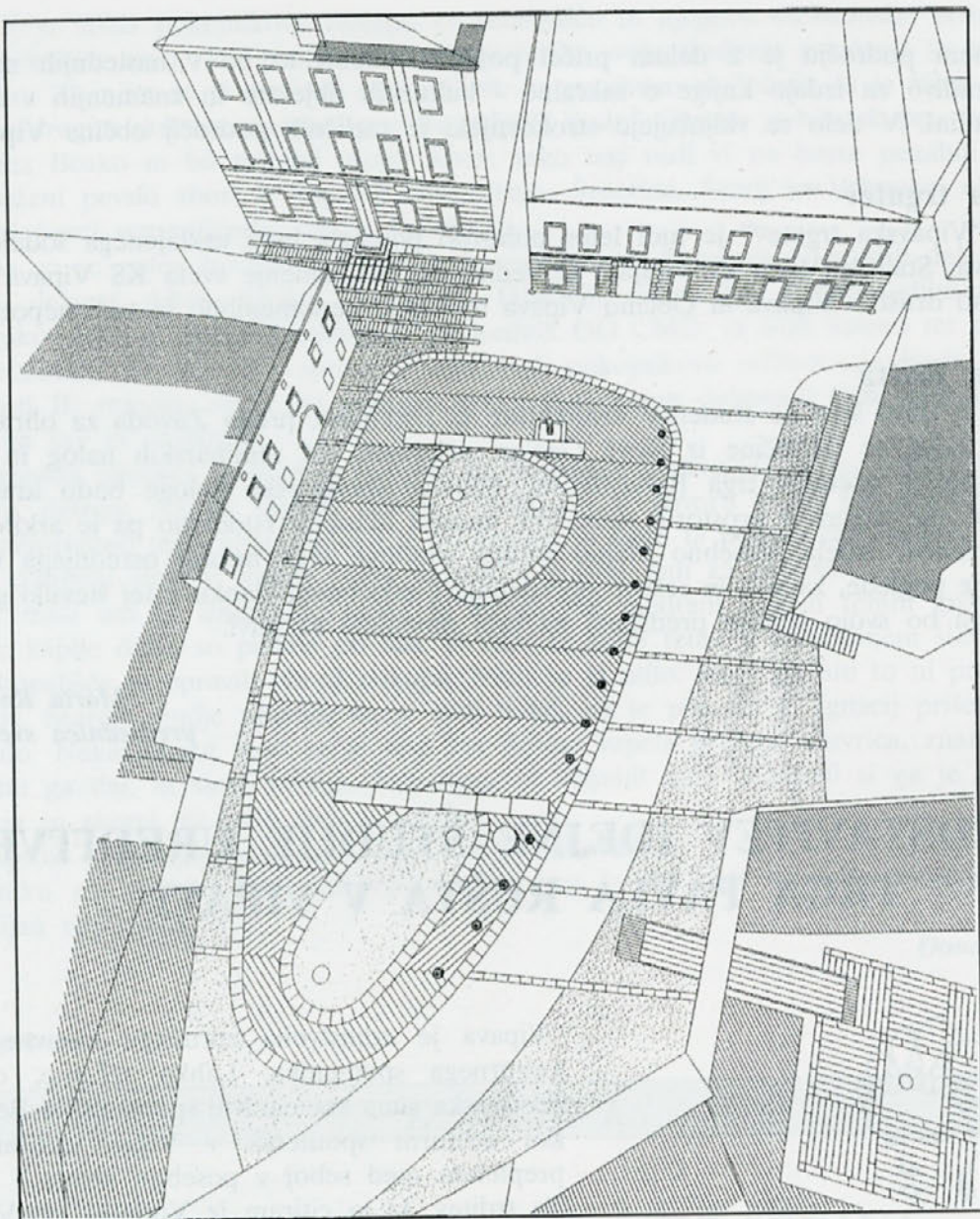
PREDSTAVITEV IDEJNE ŠTUDIJE UREDITVE TRGA PAVLA RUŠTA V VIPAVI

Spirala - simbol rojstva, je začetek linije reke Vipave, ki opiše žensko figuro, katero na drugi strani dopolnjuje struga Bele. Baročni park je njeno oblačilo, ogrlica iz dragih kamnov, ki simbolizira vipavske trge, pa njen nakit. Eden izmed dragih kamnov v ogrlici je tudi trg Pavla Rušta.

“Vipava je edinstvena združitev naravnega in kulturnega spomenika. Lahko rečemo, da se Postojnska jama kot naravni spomenik in Benetke kot kulturni spomenik v Vipavi srečata in prepletata med seboj v posebno celoto.”

Ta trditev, ki jo citiram iz Vodnika po Vipavi, avtorja Marka Pogačnika, naj ne bo laskanje Vipavi, ampak klicanje k odgovornosti slehernega Vipavca, še posebej pa tistim, ki se z Vipavo in njenim razvojem oziroma prenojo in oživitvijo ukvarjajo. Vipava ni samo navznoter urejen organizem, temveč je tudi navzven vpeta v širši prostor, ki ga tvorijo prostorske dominante okolice, ki s svojo pojavnostjo tvorijo rob vipavskega prostora. Omenjenim dominantam, ki jih poosebljajo njih vertikale (zvoniki) – Gradišče, Slap in Zemono, se pridružuje še zvonik sv. Štefana, ki ga Pogačnik upravičeno imenuje “povezava med nebom in zemljo”. Središče lika, ki ga tvorijo dominante je istočasno iztek baročne osi parka in s tem tudi meja ožjega prostora Vipave, ki se ne konča z drevoredom, temveč s sotočjem Slezence, Bele, (Močilnika) in Vipave, kar znova potrjuje Pogačnikovo trditev, da je Vipava vodna stvaritev.

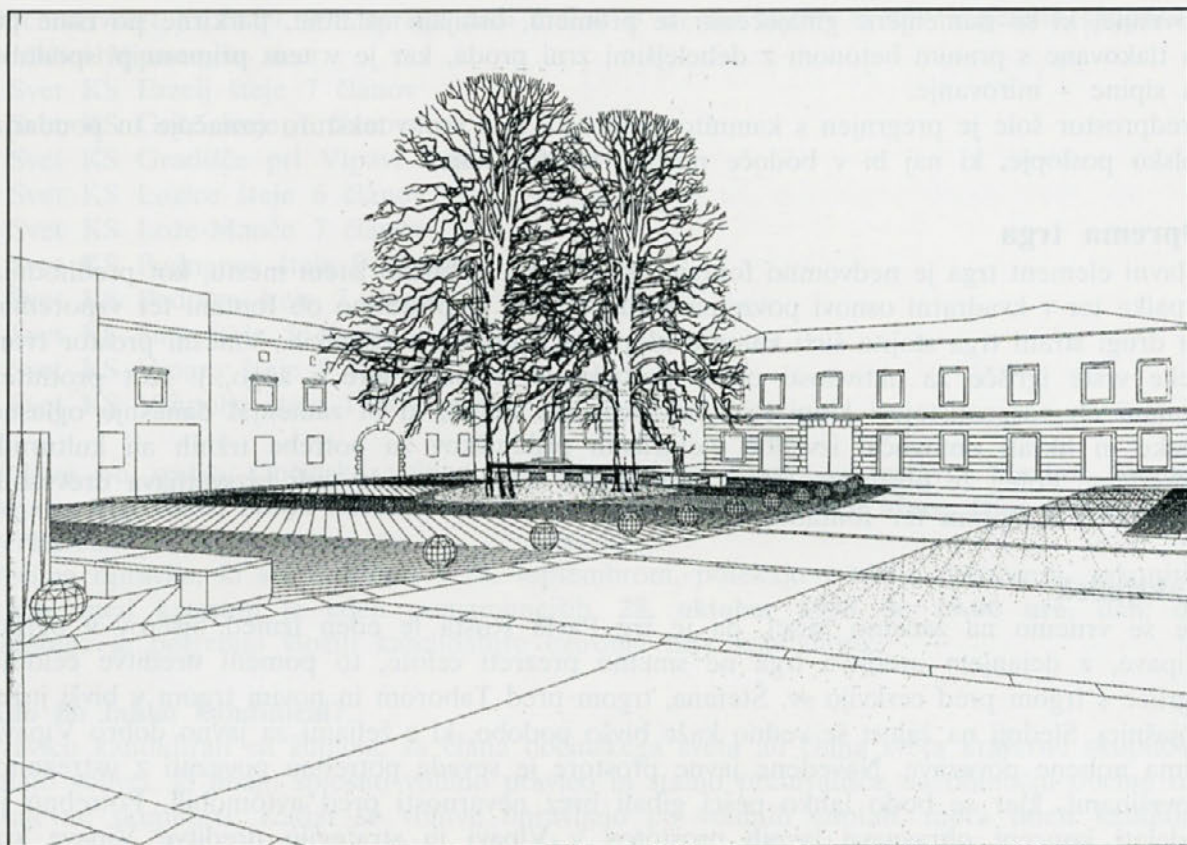
Perspektivni tloris

Trg Pavla Rušta je bil nekdanj osrednji javni prostor v Vipavi – kraj srečevanja in trgovanja. Tu stoji šolsko poslopje, ki je 120 let služilo svojemu namenu, nekdanj pa je bila tu tudi pošta, hranilnica, čitalnica, zadruga, trgovine, gostinski lokali. Kasneje so se te funkcije javnega prostora ukinile oziroma preselile drugam.

Osnovni cilj pri izdelavi študije ureditve trga je bil, poiskati možnosti socialne oživitve trga, kar je ob trenutnem stanju prometa in tlakovne ureditve nemogoče. Glavni moteči element je mirujoči promet, ki je plod filozofije ugodja in je v nasprotju z željo živeti v naravi in z naravo.

PREDLOG UREDITVE

Predlagana ureditev predvideva delno ukinitve mirujočega prometa, tako da bo osrednji del trga prost za obiskovalce. Tlakovane površine omogočajo spontano oblikovanje dogajanja, bodisi aktivnosti mladih ali oblikovanje tržno - sejemskega prostora ali organiziranje kulturnih prireditev manjšega obsega. Trg tako ni monofunkcionalni prostor, ampak dopušča večnamenskost, ki zadovoljuje aktivnosti vseh starostnih struktur. Ureditev se izogiba višinskim diferenciacijam. Vse zapreke, ki so v tem trenutku nujne zaradi ureditve prometa, so na celotni površini izvedene kot oprema trga: klop, fontana, oglasni steber...

Pogled skozi portal Vinarsko – sadjarske zadruge

Oblikovna zasnova

V okvir robne zazidave, ki jo povečini tvorijo stanovanjske hiše, je umeščen lik tlakovane površine ovalne oblike, ki s svojo polno obrobo označuje prostor, ki ni namenjen prometu. Ker oval z obeh strani obkrožata prometnici in ga tako odmikata od robne zazidave trga, se le-ta s svojimi tlaki nanjo pripenja ter tako povezuje različne talne površine v celoto. Šolsko poslopje je biser trga, zato je predprostor šole njenemu pomenu primerno oblikovan. "Piazeto" pred šolo je potrebno višinsko vrniti na stari nivo (cca 20-30 cm nižje), da s tem pridobi na svoji dominantnosti, istočasno pa se rešuje višinski problem sosednjih dveh objektov. Na trg se ponovno vrača element urbane vode: fontana, ki skuša povzeti podobe nekdanje stoječe črpalke, ki opozarja na sicer skrito prisotnost Slezence. Značilno podobo trgu nedvomno dajejo ohranjena obstoječa drevesa.

Prometna ureditev

Obstoječi promet poteka praktično po istih poteh, le da se le-te ustrezno zožajo ter s tem ustvarijo potrebna parkirna mesta za stanovalce na trgu. Na ta način se posredno rešuje tudi problem križišča (vogal trga, Grabrijanova ul.). Površine, ki so namenjene pešcem, niso vedno ločene z ovirami, kajti potrebno je ustvariti razumevanje in spoštovanje javnega prostora – "dnevne sobe" Vipave, ki naj ne postane garaža za avtomobile, kljub temu, da ima dovolj velika vrata. Hitrost gibajočega se prometa se omejuje s teksturo tlaka – kamniti pasovi so istočasno ležeče ovire.

Tekstura tlaka

Oval, kot osrednji del trga, je predvidoma tlakovan s kamnitimi ploščami dimenzij 30/60, ki so zložene v vzorec ribje kosti. Sam oval je konkavno napet tako, da je njegova obroba istočasno odtočni kanal za meteorno vodo. Na ovalu stojita dva otoka, ki zaobjemata obstoječa drevesa in s svojo peščeno površino omogočata normalno rast koreninskega dela dreves. Omenjeni kamniti tlak je položen na kamnito podlago tako, da del meteorne vode direktno pronica v tla.

Površine, ki so namenjene gibajočemu se prometu, ostajajo asfaltne, parkirne površine pa so tlakovane s pranim betonom z debelejšimi zrni proda, kar je v tem primeru prisposoba za sipine – mirovanje.

Predprostor šole je pregrnjen s kamnito preprogo, ki s svojo teksturo označuje in poudarja šolsko poslopje, ki naj bi v bodoče postalo mestna hiša.

Oprema trga

Glavni element trga je nedvomno fontana, ki stoji na približno istem mestu, kot predhodnja črpalka ter v kvadratni osnovi povzema njeno obliko. Neposredno ob fontani ter vzporedno na drugi strani trga stojita širši kamniti klopi na kamnitih podstavkih. Vmesni prostor tvori neke vrste igrišče za aktivnosti otrok (kotalkanje, rolanje, igre z žogo,...). Kot protiutež fontani ob nasprotistoječi klopi stoji informacijski steber, ki bi zamenjal današnje oglasne deske in hkrati omogočal izvedbo električnih priključkov za potrebe tržnih ali kulturnih prireditev. Poleg že obstoječe robne razsvetljave trga se izvede tudi razsvetljava drevesnih ambientov s klopmi ter fontano.

Zaključek

Če se vrnemo na začetno misel, da je trg Pavla Rušta le eden izmed biserov v ogrlici Vipave, z dejanjem ureditve trga ne smemo prezreti celote, to pomeni ureditve celotne ogrlice s trgom pred cerkvijo sv. Štefana, trgom pred Taborom in novim trgom v bivši južni vojašnici. Slednji na žalost še vedno kaže bivšo podobo, ki z željami za javno dobro Vipave nima nobene povezave. Navedene javne prostore je seveda potrebno povezati z ustreznimi površinami, kjer se bodo lahko pešci gibal brez nevarnosti pred avtomobili. Potrebno je izdelati koncept obravnave javnih prostorov v Vipavi in strategijo ureditve Vipave kot celote ter šele za tem pristopiti k reševanju posameznih problemov.

*Marko Lavrenčič, dipl.ing.arh.
DETAJL d.o.o.*

IZ NAŠE OBČINE

LOKALNE VOLITVE 1998

Predsednik Državnega zbora Republike Slovenije je razpisal volitve v občinske svete in volitve županov, ki bodo potekale v nedeljo, 22. novembra 1998. Istega dne bodo v občini Vipava potekale tudi volitve v svete krajevnih skupnosti.

V Občinski svet občine Vipava se bo po proporcionalnem volilnem sistemu volilo 16 članov. V ta namen je Občinski svet z odlokom opredelil volilne enote v občini, ki so naslednje:

1. VOLILNA ENOTA: VIPAVA, ki obsega krajevno skupnost Vipava. V tej volilni enoti se voli 5 članov občinskega sveta.
2. VOLILNA ENOTA: SEVEROZAHODNI DEL OBČINE, ki obsega krajevne skupnosti: Vrhpolje, Gradišče pri Vipavi, Slap in Lože-Manče. V tej volilni enoti se voli 6 članov občinskega sveta.
3. VOLILNA ENOTA: JUGOVZHODNI DEL OBČINE, ki obsega krajevne skupnosti: Goče, Erzelj, Podraga, Podnanos in Lozice. V tej volilni enoti se voli 5 članov občinskega sveta.

Občinski svet je 24.09.1998 sprejel tudi Odlok o številu članov svetov krajevnih skupnosti v občini Vipava, in sicer:

- Svet KS Erzelj šteje 7 članov
- Svet KS Goče šteje 7 članov
- Svet KS Gradišče pri Vipavi šteje 7 članov
- Svet KS Lozice šteje 6 članov
- Svet KS Lože-Manče 7 članov
- Svet KS Podnanos šteje 9 članov
- Svet KS Podraga šteje 7 članov
- Svet KS Slap šteje 5 članov
- Svet KS Vipava šteje 9 članov
- Svet KS Vrhpolje šteje 11 članov.

Volitve bo vodila Občinska volilna komisija občine Vipava v sestavi: **Marjan Stopar, Bojana Lavrenčič, Sonja Lukin, Ivan Počkar, Ivo Krušec, Srečko Marc, Ivan Jež in Peter Perhavec.**

Volilna opravila, ki so se začela s 23. septembrom, potekajo v točno določenih, zakonitih rokih, med katerimi je eden pomembnejših **28. oktober 1998 do 19.00 ure**, dan, do katerega je potrebno vložiti kandidature oziroma liste kandidatov.

Kdo bo lahko kandidiral?

Pravico kandidirati za župana, za člana občinskega sveta ali člana sveta krajevne skupnosti imajo volivci, ki imajo splošno volilno pravico in stalno prebivališče na območju občine oz. krajevne skupnosti. Kadar se volitve opravljajo po volilnih enotah, mora imeti kandidat stalno prebivališče v volilni enoti, v kateri kandidira. Vsakdo lahko kandidira za člana sveta samo v eni volilni enoti, v primeru proporcionalnega volilnega sistema pa samo na eni listi kandidatov.

Kandidat za župana mora imeti stalno prebivališče v občini.

Možno je istočasno kandidirati tako za župana kot tudi za člana občinskega sveta, vendar se je potrebno v primeru izvolitve na obe funkciji eni izmed njiju, zaradi nezdružljivosti, odpovedati.

Kako določajo kandidate volivci s podpisovanjem?

Kandidate za člane **občinskega sveta** v volilni enoti lahko določi skupina 15 volivcev, ki imajo stalno prebivališče v volilni enoti. Podpore da volivec na predpisanem obrazcu, ki je na voljo na Upravni enoti v Ajdovščini. Volivec mora obrazec podpisati na Upravni enoti, nato pa potrjenega odda predlagatelju.

Vsaka skupina volivcev lahko določi največ toliko kandidatov, kolikor članov sveta se voli v volilni enoti.

Vsak volivec lahko da podporo samo enkrat.

Kandidat volivcev za **župana** pa mora zbrati podporo najmanj 50 volivcev; sicer pa postopek podpore poteka enako kot pri kandidiranju za občinski svet.

Kandidate za člane **Sveta krajevne skupnosti** lahko določi s podpisovanjem skupina najmanj 10 volivcev. Postopek je v tem primeru poenostavljen. Ni potrebno, da se vsak volivec zglašuje na Upravni enoti, temveč da podporo s podpisom na seznamu, ki vsebuje osebne podatke (ime, priimek, rojstni datum in naslov), seznam pa je potrebno predati Upravni enoti, ki overi podatke; tako overjeni seznam pa se predloži kandidaturi.

Politične stranke določajo kandidate v skladu z lastnimi pravili; zakon pa predvideva določanje kandidatov tudi na zborih volivcev.

22. november 1998 bo torej dan, ko bomo tudi v naši občini volivci imeli možnost oddati svoj glas in tako določili osebe, ki bodo zasedle mesta, tako v občinskih kot tudi v krajevnih organih lokalne samouprave.

RAZVOJNI ODDELEK PREDŠOLSKE VZGOJE ZA OTROKE S POSEBNIMI POTREBAMI V CUIO

Zakon o vrtcih uvršča med otroke s posebnimi potrebami otroke z motnjami v duševnem razvoju, slepe in slabovidne, gluhe in naglušne, otroke z govornimi motnjami, gibalno ovirane otroke ter otroke z motnjami vedenja in osebnosti, ki potrebujejo prilagojeno izvajanje programov za predšolske otroke z dodatno strokovno pomočjo.

V Otroški vrtec Ajdovščina je bilo vključenih nekaj takih otrok, ki so jih morali starši voziti na terapevtsko obravnavo izven občine, kar je zanje predstavljalo veliko časovno obremenitev in pa znaten napor za njihove otroke. Otroški vrtec Ajdovščina je zato obema občinama predlagal, naj proučita možnost organiziranja razvojnega oddelka v CUIO Janka Premrla Vojka v Vipavi, ki ima prostorske in kadrovske zmogljivosti tudi za predšolsko vzgojo. Pobudo so skupno obravnavali delavci vrtca, zdravstva, Centra za socialno delo, predstavniki občinskih uprav, delavci CUIO ter Odbora za družbene zadeve obeh občin. Na podlagi ugotovitev prej navedenih subjektov je Občinski svet občine Vipava sprejel sklep, da se organizira razvojni oddelek predšolske vzgoje, ki naj prvo leto deluje v prostorih CUIO Janka Premrla Vojka v Vipavi.

Poleg vseh pozitivnih mnenj pa je bilo izraženo tudi stališče, da bi moral biti zaradi integracije teh otrok z drugimi, tak oddelek v vrtcu; zato naj se išče možnosti v tej smeri. Razvojni oddelek je v CUIO v Vipavi dejansko začel s 1. septembrom 1998 in je vanj vključenih 5 otrok.

Kolikor nam je znano, so otroci in starši zadovoljni, saj je poleg razpoložljivih fizioterapevtskih uslug zagotovljen tudi bolj individualen pristop do posameznega otroka.

UREDITEV JASLIČNEGA ODDELKA V STAVBI OTROŠKEGA VRTCA V VIPAVI

S prvim šolskim dnem v letošnjem šolskem letu je v Otroškem vrtcu v Vipavi začel delovati jaslični oddelek. Občinski svet je v ta namen iz občinskega proračuna zagotovil finančna sredstva v višini 7.150.000,00 SIT. Ta sredstva in prostorski pogoji so omogočili oblikovanje zgolj enega oddelka, ki ga trenutno obiskuje 16 otrok.

Glede na to, da se kaže interes za oblikovanje še enega oddelka, bo potrebno v prihodnje o tem razmisliti in poiskati ustrezne rešitve.

Helena Kobal

* * *

POLICIJA SVETUJE!

ZBIL JO JE NA TLA...

Pomislite, kako bi ravnali, če bi vas kdo napadel. Vsekakor vpijte in kličite na pomoč. Več ljudi več vidi.

ROPARSKI NAPADI

V Sloveniji naraščajo kazniva dejanja z elementi nasilja, med njimi še posebno ropi. Storilci rope pogosto izvršujejo v skupinah, pogosto celo maskirani in oboroženi ter na izredno brutalen način. V Sloveniji se zgodi letno okoli 500 ropov. Med objekte roparskih napadov beležimo tako napade na banke, pošte, menjalnice, zlatarne ter zasebna stanovanja. Vse pogostejši pa so cestni ropi. Žrtve cestnih ropov so tako moški in ženske, kot tudi mladoletniki. Napadi na moške so izvedeni večinoma na ulicah ali po prihodu iz lokalov ter celo v njih, medtem ko so ženske žrtve teh dejanj predvsem na ulicah, ko se odpravijo

po nakupih in drugih opravkih, oziroma se vračajo proti domu. Mladoletniki pa so najpogostejše žrtve napadov v parkih, na trgih in ulicah, ali pred lokali v mestnih središčih ter celo pred šolami.

Svetujemo vam:

- če dvigate več gotovine kot običajno, pazite, da vas kdo ne opazuje. V banki zahtevajte upoštevanje polja diskretnosti;
- gotovine nikoli ne štejte na ulici in denarnice ne odpirajte brez potrebe;
- gotovine nikoli ne kažite v gostilnah ali javnih prostorih. Še posebej to velja, če imate s seboj večje vsote denarja;
- bodite pozorni in nezaupljivi, če vas neznanec na cesti prosi, da mu zamenjate denar, ali pa vam skuša prodati zlatnino, uro ali kaj podobno mamljivega;
- če vam kdo grozi in hoče iztrgati vašo torbico, vzeti denarnico ali izvaja kakršnokoli drugo nasilje, s klici na pomoč opozorite mimoidoče na to, kar se dogaja;
- za hojo izbirajte osvetljene in prometne ulice;
- na potovanju hranite dokumente, čeke, plačilne kartice in gotovino v notranjem žepu oblačil ali torbici, pritrjeni okoli pasu;
- če vas kdo nadleguje, vam grozi z napadom ali vas celo napade, dejanje takoj prijavite policiji;
- s policijo sodelujte tudi, če ste priča takšnega kaznivega dejanja. Storilec bo prej prijet, s tem pa bo manj možnosti, da boste drugič njegova žrtev vi.

NE KAŽITE DENARJA V JAVNOSTI

Ropar vam ga bo najbolj zavidal!

KAKO RAVNATI OB ROPU

Katera pravila morajo upoštevati zaposleni za izplačilnimi pulti?

- ne izzivajte storilca z odprtimi blagajnam, predali ali preveliko količino gotovine na delovni mizi;
- ne štejte ali urejajte gotovine pred strankami ali ob koncu delovnega časa pri odprtih vratih;
- po končanem obratovalnem času nikomur ne odpirajte vrat vse do odhoda iz prostora;
- ob prihodu v službo se, še preden odklenete vrata prostorov, vedno prepričajte, če vas morda opazujejo;
- tisti, ki ob odhodu iz službe prenašajo gotovino, naj to počnejo skrajno previdno in naj ne hodijo vsak dan po isti poti in ob istem času;

Kaj naj stori zaposleni za plačilnim pultom, če pride do ropa?

- takoj sprožite alarm, ki je vezan na policijo ali intervencijski center varnostnega podjetja;
- takoj sprožite optične naprave (kamere), če te niso stalno vključene;
- takoj sprožite pnevmatske pregrade (zapore), če so vgrajene v pultu;
- če sprožitev alarma in kamere ni mogoča takoj in neopazno, ne tvegajte;
- ostanite mirni in ne izzivajte storilca z nepotrebnimi gibi ali dejanji;
- ne reagirajte pretirano pogumno in nepremišljeno. Človeško življenje je vredno več kot gotovina, ki vam je zaupana;
- ne kričite, ker lahko s tem ogrozite še koga v prostoru;
- pozorno spremljajte roparjeve reakcije in upoštevajte, da ga je morda bolj strah kot vas;
- med napadom ga pozorno poslušajte, na njegove ukaze pa izročajte gotovino obotavljivo in počasi;

- poskušajte si natančno zapomniti roparjev zunanji videz (postavo, starost, stil oblačenja, izrečene besede, naglas, narečje in druge podrobnosti);
- po napadu opazujte, kam je pobegnil in kako (peš, registrska številka, barva, tip vozila...).

Besedilo posredovala Policijska postaja Ajdovščina

VINOGRADNIŠTVO NA VIPAVSKEM

Za vipavsko vinogradništvo je značilno, da sta pridelava in predelava oz. vinifikacija medsebojno neločljivo povezani dejavnosti. Zgodovinski razvoj te kmetijske panoge sega daleč nazaj v preteklost; zgodovinske razmere so močno vplivale na vzpone in padce vinogradništva in na razvoj odnosov v njem. Zaradi vztrajnosti in navezanosti vinogradnikov na trto se je ta panoga znala vedno "pobratiti", pa čeprav so različne katastrofe, ki so prizadele vinogradnike, grozile, da za vselej uničijo vinsko trto.

Viri navajajo, da so vinsko trto gojili na Vipavskem že v času Rimljanov. Ti so s svojimi osvajalnimi pohodi razširjali tudi gojenje vinske trte. Na staro vinogradniško tradicijo spominjajo tudi imena mest - Gorica je prav gotovo dobila ime po goricah - vinogradih v njeni okolici. V grbu mesta Vipave iz tistega časa najdemo grozd. Tudi številni drugi dokumenti iz srednjega veka pričajo, da so takrat tukaj pridelovali dobra vina in jih tudi prodajali drugam.

Vinsko trto so nekoč gojili na Vipavskem v "plantah", kot obrobno kulturo na njivah v ravnini ob kolih, vrbah, na terasah, na "ronkih", na nagnjenem terenu.

Janez Vajkard Valvasor v Slavi vojvodine Kranjske, ki je izšla l. 1689, pravi, da pridelajo na Vipavskem več vina kot žita.

Najbolj verodostojno sliko o stanju vinogradništva na Vipavskem sredi 19. stol. nam nedvomno podaja znameniti vipavski rojak, duhovnik Matija Vertovec, pisec prve slovenske knjige o vinogradništvu, z naslovom "Vinoreja za Slovence", ki je izšla l. 1845.

V posebnem poglavju o sortimentu je podrobno obdelal sorte, ki so jih takrat gojili na Vipavskem in Goriškem. Poimensko navaja:

a) bele žlahtne (kakovostne) sorte:

rebula, gerganija, muškateljka, belina, čedajc, ovčji rebic, pinjela, laška, pikolit, lipovčica, sivka, zelen, rudeča petlja, črni osip, kostenica, rujavka in sipa

b) bele manj žlahtne sorte:

gljera, volovna, belopopka, dišečka, rečigla, osip, klarnica, vertenza, dolga petlja, berščina, egiptarca, pergola, avguštana, marvin in glavačica bela

c) rdeče sorte:

oberfelder, refošk, refošk (šusovna), bersamin, rastrešenka, sladkočern, penjel, penjelic, gnjet, črnina, pergola črna.

Vertovec pri opisu takratnega sortimenta izraža svoje mnenje, da je teh sort daleč preveč, in da bi bilo potrebno mnoge od njih izločiti iz vinogradov, ker so slabe in tudi mnoge preveč podvržene močnemu osipanju. In dejansko jih je precej izločila trtna uš, ki je koncem prejšnjega stoletja temeljito pometla tako z dobrimi kot s slabimi sortami.

V današnjem sortimentu, ki velja za vinorodni okoliš Vipavska dolina, najdejo samo nekatere stare sorte (zelen, pinela, malvazija in rebula), ostalih sort pa v vipavskih vinogradih skorajda ne moremo več najti.

*Pripravil
Matjaž Trošt*

Literatura :

- Matija Vertovec; *Vinoreja*
- Vodnik po slovenskih vinorodnih okoliših
- Vipavski izbor

VIPAVSKA TRGATEV 1998

Trgatev je praznik, kot je jesenski čas spravila pridelkov čas, ko se napolnijo kašče in sodi s sladkim moštom, čas, ko se narava in ljudje pripravljamo na zimo.

Koliko bo letos vina in kakšno bo? Še nekaj časa bo treba počakati, da bi to lahko ocenili. Kot je raznolika vipavska dežela, tako so pestra vina Vipavske doline.

Začetek trgatve v vipavskem vinorodnem okolišu naznani tradicionalna prireditve "Vipavska trgatev", ki je bila letos od 11. do 13. septembra. Na tako pomembnem praznovanju ne sme manjkati sladek mošt, za katerega je poskrbelo podjetje Agroind. Prvi mošt, letnik 1998, je kronala vinska kraljica s svojo prisotnostjo. Vremenski pogoji v letošnjem letu so bili skoraj idealni za vinsko trto; tako je grozdje lepo zorelo, le v avgustovskem času je bila v zgornjem delu Vipavske doline suša, ki pa ni prizadela kakovosti grozdja. Vipavska dolina, ki jo g. Matija Vertovec imenuje "dežela vinogradov", ima že več kot 1.800 ha vinogradov različnih sort. Letošnja ocena pridelka v vipavski kleti je večja kot v lanskem letu in se ocenjuje na 1100 vagonov (11 mio kg). Obnova vinogradov v zadnjih letih je bila večja, ker je program obnove podprla tudi država. Razmerje med belimi in rdečimi sortami se je spremenilo v prid belih sort (70:30). Od belih sort se je pridelava povečala pri sorti sauvignon, chardonnay in pri starih in avtohtonih vipavskih sortah zelen, pinela, klarnica. V prihodnje bo potrebno program obnove razširiti predvsem na rdeče sorte (cabernet sauvignon, merlot, cabernet franck, modri pinot, barbera), ki so v tem času tržno bolj zanimive.

Redna trgatev '98 se je začela s sorto sauvignon, beli pinot, chardonnay in sivi pinot. V drugem tednu trgatve je dozorela sorta malvazija, s katero je posajenih največ vinogradov. Ker je tehnološka zrelost sovpadla s koncem tedna in lepim vremenom, so na sončno Vipavsko prišli prijatelji in sorodniki iz različnih krajev. Nabranega grozdja je bilo tiste dni veliko, več kot je bila dnevna zmogljivost predelave v kleti. To je povzročalo dolgo vrsto po vipavskih ulicah, tako da se je kolona traktorjev vila od kleti pa do mostu čez hudournik Belo.

Sladkorne stopnje pri belih moštih so iznad dolgoletnega povprečja, mošt je bogat in polnega, gladkega okusa. Narava je vipavskega kmeta nagradila za celoletni trud z veliko obloženostjo trstov s kakovostnim grozdem. Strokovnjaki enologi pa so sladek sok pripravili in predelali v žlahtno vinsko kapljico. Še posebej bi poudaril sorto zelen, ki se je v zadnjih letih obnovila v zgornjem delu Vipavske doline. Vino te sorte je kakovostno in mikavno. Obenem pa predstavlja del narodove kulture, ki jo želimo ohraniti. Ob kozarcu zelena postanejo vsi veseli trenutki še lepši. Tudi drugim avtohtonim in posebnim sortam vipavskega vinorodnega okoliša (pinela, poljšakica, klarnica) bomo letos posvetili posebno pozornost v tehnologiji predelave in pri zorenju vina. Vipavska klet prideluje številna sortna vina in nekaj vinskih zvrsti. Bela vina so skladna, odnos med sestavinami je ravno pravi, kar jim daje ubranost in jih približuje vinski polnosti. Tudi največji poznavalci vin pa so presenečeni nad kakovostjo vinskih zvrsti (vrtovčan, vipavec in premier), kjer se prednosti posameznih sort združijo tako, da dobimo nov tip vina, ki je še boljši od posameznih vin. To je ugotovil že Matija Vertovec v knjigi Vinoreja: "Vsaka cvetica ima svoj duh, najlepše pa diši šopek iz različnih cvetic".

K današnjemu izboru vipavskih vin sodijo tudi rdeča vina, kot so merlot, barbera, cabernet sauvignon in modri pinot. Letošnji letnik rdeče sorte nagraduje z bogato strukturo, polnostjo in ubranostjo okusov. Del sorte merlot in cabernet sauvignon pa bomo tudi letos pripravili po tehnologiji barrique – s tem postopkom je vipavska klet poznana že vrsto let doma in v tujini. Vinski strokovnjaki svetovnega nivoja znajo ceniti kakovost vipavskih rdečih vin, saj so jih že mnogokrat nagradili na različnih mednarodnih tekmovanjih.

Pridelati zdravo grozdje in izšolati dobro vino je želja vsakega vinogradnika in vinarja. Prodati ga in poplačati trud in vlaganja pa življenjska potreba. Seveda je lažje prodati boljše vino kot povprečno, ob obilni letini pa je seveda vprašanje, kam prodati primerno količino, da bo prostor za nov letnik, ki je pred nami. S tem resnim razmislekom spremljamo letnik '98 na pot iz kleti k potrošniku doma in na tuje. Želim, da bi bila ta

pot čim uspešnejša in da bi bil trud poplačan. Kljub dobrim željam pa se bomo soočili z vini tega letnika v naši kleti nekaj dalj časa kot je bilo običajno v zadnjih letih. Vlaganje v trg in trženje ter racionalizacija stroškov so zahteve obdobja, ki je pred nami. Ob tem bo potrebna dolgoročno razvojno naravnana pomoč države. Znanje in uporaba le-tega v pridelavi in trženju bo odigrala pomembno vlogo v razvoju ali stagnaciji naše panoge. Trgatev bo kmalu za nami; kar je bilo zapletov in težav bomo skušali čimprej pozabiti. Skrivnosti, ki so skrite v vinu letnika '98 pa bodo na trgu kljubovale razmeram, ki jih najavlja tretje tisočletje. Za ugled in sloves vinorodne dežele moramo skrbeti vsi, še posebej tisti, ki se ukvarjamo s pridelavo grozdja in vina. Če bomo dobro kletarili in vinu namenili ustrezno pozornost, bomo prispevali svoj delež k ugledu vipavskih vin, ki si to brez dvoma tudi zaslužijo.

*Jožko Ambrožič, dipl. ing. živ. teh.
v.d. direktor Agroind 1894*

IZ USTANOV IN DRUŠTEV

Iz OŠ

POLETNA ŠOLA V NARAVI 1998/99

Začetek šolskega leta so tudi letos četrtošolci Osnovne šole Draga Bajca iz Vipave preživeli v Poletni šoli v naravi.

Na pot proti Ankaranu, kjer so preživeli osem dni v hotelu Adria, so se odpravili v soboto, 29.8.98, vrnil pa so se 5.9.98. Letošnje leto se je Poletne šole v naravi udeležilo 72 učencev centralne in podružničnih šol. Za njihovo varnost in dobro počutje je skrbelo 7 učiteljev plavanja in 3 razredni učitelji. In kako je potekala šola v naravi?

Vsi udeleženci šole v naravi pred Tartinijevim spomenikom v Piranu

Vožnja z ladjo Resnik v Piranu

Malo pred osmo uro, v soboto zjutraj, je avtobus odpeljal izpred šole nestrpne "šolonaravce" proti morju. Spotoma so se ustavili v Kopru, se sprehodili po starem mestu, pokukali na Luko Koper in nestrpno pričakovali, kdaj bodo prispeli do hotela Adria v Ankaranu, kjer so imeli rezervirane sobe v bungalovih. Že prvi dan so učenci opravili preizkus plavanja. Glede na predznanje so jih učitelji razporedili v plavalne skupine, ki so dobile imena po morskih živalih - delfinčki, morski psi...

Koliko novih vtisov, spoznanj, novih znanstev in prijateljev!

“Šolonaravski” delavnik je bil kar naporen. Pričel se je ob 7. uri z bujenjem, jutranjo telovadbo, pospravljanjem sob, zajtrkom, nadaljeval s poukom in učenjem plavanja tja do 12h. Po kosilu in kratkem popoldanskem počitku so popoldne otroci preživeli ob plavanju, igrah v peskovniku in raznih športnih aktivnostih. Lahko so si izdelali spominsko čestitko, algarij, slikali ali pa so po svoje naslikali motiv na majico, ki jih bo še dolgo spominjala na šolo v naravi.

Kot se za šolo v naravi spodobi, je pouk potekal v naravi ob spoznavanju morja, živali v njem in rastlin na obali.

Nepozabno doživetje je bila vožnja z ladjico Resnik do Pirana, ogled akvarija in sprehod po starem delu mesta.

Tudi večeri so bili polni zanimivih iger in družabnosti. Fante je navdušilo predavanje gospoda Igorja Benka o jamarstvu v Sloveniji, saj je marsikaj zanimivega povedal tudi o raziskavah v Vipavski jami.

Kaj pa vreme? Oh, to jim je pa nagajalo. Prve dni je bilo kar hladno. K sreči se je kasneje otoplilo. Kar veliko poguma in premagovanja strahu je bilo potrebno, da so otroci vztrajali pri učenju plavanja. Njihov trud je bil bogato poplačan, ko jim je uspelo preplavati predpisano dolžino na tekmovanju za delfinčke. 3 zlati, 19 srebrnih, 41 bronastih delfinčkov in 3 delfinčki pripravniki je bil izkupiček tekmovanj. Žal nekaterim ni uspelo.

Na soboto, zadnji dan šole v naravi, so otroci pohiteli v pripravo prtljage. Na poti domov so zavili še na grad Socerb, se še zadnjič ozrli na morje, potem pa odhiteli proti Vipavi, kjer so jih nestrpno pričakali starši.

Vtise o šoli v naravi so ohranili ob ogledu videokasete in ob razstavi fotografij in izdelkov, ki je bila na šoli v mesecu septembru.

Podelitev priznanj

Zora Makovec

ŠOLA V NARAVI

V soboto zjutraj smo se odpeljali v šolo v naravi v Ankaran. Vozili smo se približno eno uro. Kmalu smo prispeli do Kopra. Tam smo si ogledali staro sodišče, na pomolu pa ribiško mrežo. Na njej sem opazil tudi školjke. Zopet smo se vozili in kmalu prispeli v Ankaran. Dogovorili smo se, kdo bo s kom spal. Dali so nam ključ, poiskali smo si sobo in svoje stvari pospravili v omaro. Kmalu smo šli na kosilo, po kosilu pa na počitek. Ko je gospod Dušan Mesesnel zaklical “zbor”, smo se vsi zbrali na dvorišču. Odšli smo na plavanje. Šli smo tudi na izlet z ladjo v Piran, kjer smo si ogledali mestni akvarij. Vsak večer smo se igrali razne zabavne igre. Na plavalnem tekmovanju sem dobil bronastega delfina. Najbolj mi je bilo všeč plavanje in skakanje v bazenu.

Čeprav iz Vipave nisem šel navdušen, sem se vrnil s prijetnimi spomini.

Anže Petrič, 4.b

Šolo v naravi smo skupaj s tovarišicami in tovariši preživeli v Ankaranu. Imeli smo sončno vreme. Najlepši dogodek s šole v naravi sem doživela prvi dan.

Najprej smo peš odšli do bungalovov. Hitro smo se namestili in nato odšli do bazena. Bil je velik in v njem je bila morska voda. Poleg njega je stal tobogan. Tovariš Dušan je

napovedal preizkus v plavanju. Bila sem v skupini delfinov. Preizkus je bil kar težak, vendar sem ga uspešno opravila. Veliko sem se potapljala in se učila plavati kravlji. Po kopanju smo odšli na kosilo, ki je bilo zelo okusno. Odšli smo k popoldanskemu počitku. Bilo je lepo!

Maja Štefin, 4.b

Sobotno jutro - peti september - je bilo po večerni nevihti sveže.

Ob 7.30 nas je prišel zbuditi naš mentor Mitja in nas opozoril, naj pričnemo pakirati stvari. Po zajtrku smo se zbrali na dvorišču. Vsak učenec je dobil dva lista, na katere je napisal, kaj mu je bilo všeč in kaj ne. Meni je bilo najbolj všeč potovanje z barko. Nato smo odšli pred hotel, kjer smo imeli podelitev delfinov, priznanj in pohval. Jaz sem prejel dve priznanji, delfina in tretje mesto v teku. Po kosilu smo se odpravili proti domu. Med potjo smo se ustavili na gradu Socerbu, kjer sva se s prijateljem Žigom igrala "rudarja". Izkopala sva rov. Naš namen je bil, da bi si ogledali slovensko obalo, vendar nam je vreme ponagajalo in smo videli le del Trsta.

Veseli in zadovoljni smo se vrnili iz šole v naravi, kjer smo se imeli zelo lepo in se jo bomo radi spominjali.

Matej Fučko, 4.b

TRGATEV

V nedeljo, 20. septembra, smo imeli trgatev. Nanjo smo povabili tudi prijatelje iz Drežnice. Trgati smo začeli ob deveti uri zjutraj. Brali smo malvazijo. Jaz sem morala nositi pijačo. Potem sem tudi jaz brala grozdje. Kar naenkrat smo zagledali fotografa, ki nas je vprašal, če nas lahko fotografira za učbenike. Ko smo pobrali eno sorto grozdja, smo za ta dan končali. Odpravili smo se domov. Tata je grozdje peljal v vipavsko klet. Doma smo pokosili. Potem smo se šli igrati na računalnik. Nato smo se še igrali razne igre. Bila je osemnajsta ura. Prijatelji iz Drežnice so odšli domov. Zahvalili smo se jim, ker so nam pomagali trgati. Nato smo šli pogledat, kje je tata v vrsti traktorjev. Bil je komaj na Glavnem trgu. Nesli smo mu majico in sendvič. Kolona je bila zelo dolga. Bila je enaindvajseta ura, z bratom sva se odpravila spat. Tako smo preživeli dan. Trgatev je bila zelo dobra. Ta dan mi je bil všeč.

Tina Černigoj, 4.b

IZLET V (NE)ZNANO BELO KRAJINO

Izžrebani nagrajenci knjižnega kviza Lavričeve knjižnice v Ajdovščini smo se v četrtek, 17. septembra, zbrali pred osnovno šolo v Vipavi. Bilo nas je devet. Vedeli smo, da nas na poti čaka dež.

Pripeljal je avtobus, na katerem so že bili učenci iz dobrih let in ajdovske osnovne šole. Odpeljali smo se na Col še po ostale izletnike, nato smo pot nadaljevali čez Logatec po avtocesti do Višnje Gore in naprej v Belo krajino. Ves čas je deževalo. Z obeh strani ceste so nas spremljali strmo v hrib zasajeni vinogradi. Prispeli smo v Črnomelj in obiskali knjižnico. Razdeliti smo se morali v dve skupini, ker je bil prostor premajhen za vse. Pot smo nadaljevali do Jankovičev, kjer smo se ustavili na turistični kmetiji. Tam so nam pokazali, kako iz lana nastane blago. Lan posejejo, poberejo, posušijo, otrejo, češejo in predejo v niti. Iz lanenega platna, ki ga stekajo na statvah, sešijejo obleke, včasih pa so ga uporabljali tudi za vreče za sladkor, moko... Gospodar, ki nam je vse to predstavil, je bil oblečen v lanena oblačila. Gospodinja nam je prikazala še praskanje praskan in krašenje pisanic. Preden smo začeli kupovati razglednice, pisanice..., nam je gospodar svetoval: "Ne kupujte, česar ne potrebujete." Ko smo si vse ogledali, so nam postregli s posebnim kruhom - s še toplo pogačo in s sladkim jabolčnim moštom, spremljevalke pa so nazdravile tudi s črnomaljsko penino. Po ogledu kmetije smo se odpeljali v Vinico, kjer smo si

ogledali Župančičevo rojstno hišo. Domov smo se vračali po kočevskih gozdovih do Kočevja, po dolini suhe robe do Ribnice, mimo Turjaka skozi Logatec na Vipavsko. Bela krajina mi bo ostala v prijetnem spominu, pa čeprav smo imeli slabo vreme. Nekega dne se bomo z našo družino odpravili v to prelepo pokrajino ob Kolpi in jo temeljito preiskali. To namreč zelo radi počnemo.

Marija Prelc, 6.c

PREDSTAVLJAMO NAŠ KRAJ, TURISTIČNI KRAJ

V okviru številnih interesnih dejavnosti na vipavski osnovni šoli imajo učenci možnost obiskovati tudi turistični krožek. Priložnost, da predstavimo vsaj del našega raznolikega dela, je bila razstava v sklopu prireditve Vipavska trgatev. Za to priložnost smo izbrali temo o gostinski ponudbi Vipave v preteklosti, saj je bilo prav gostinstvo za kraj pomembna gospodarska dejavnost. Tema je bila obravnavana v raziskovalni nalogi "Gostoljubje, nasmeh turizma", s katero smo se udeležili 10. festivala "Turizmu pomaga lastna glava" in zanjo prejeli na regionalnem tekmovanju bronasto priznanje. Naša naloga in tudi razstava ne bi mogli nastati brez pomoči domačinov, ki so nam posredovali bogato ustno izročilo in fotografski material, za kar se jim ponovno najlepše zahvaljujemo. Zelo živo so nam iz spomina priklicali takratno življenje, ki je bilo kljub pomanjkanju mnogo bogatejše, kot je danes. Ljudje so se srečevali, se poveselili, pokramljali in so bili brez zadržkov pripravljeni sprejeti gosta. Naše domove zapiramo, ni več pristnih medsebojnih stikov. Na tak način je težko biti pravi gostitelj.

Učenci se tako učijo iskrene gostoljubnosti do soljudi, tudi s predstavitvijo zanimivosti, ki jih nudi naravna in kulturna dediščina kraja. Širši javnosti bomo naš kraj ponovno predstavili v začetku novembra. Z veseljem smo se odzvali povabilu gospe Alenke Perko iz Centralne tehnične knjižnice v Ljubljani, kjer bomo v kotičku za mlade raziskovalce pripravili razstavo in z njo prikazali delo turističnega krožka in šole.

Na razstavi ob Vipavski trgatevi

Ana Kobal, mentorica

TAMBURICE V VIPAVI SE ZNOVA OGLAŠAJO

Starejši občani se morda še spominjate, da je bilo v Vipavi nekdanje slišati zvoke tamburic. Druga svetovna vojna je to dejavnost prekinila in po vojni ni več zaživela. Danes želimo tamburaštvo v Vipavi ponovno oživiti in začeli smo z mladim rodом. Kdor bo ob ponedeljkih in sredo šest šolsko uro hodil mimo zgradbe osnovne šole, bo skozi okna učilnice za glasbeno vzgojo lahko slišal vztrajno prizadevanje mladih rok, da bi iz tamburic izvabili čim lepši zvok. Prsti so še nerodni in trzalice padajo iz rok, vendar otroci vztrajno vadijo in so iz tedna v teden spretnejši. Da imamo tamburice na šoli, se moramo zahvaliti najprej gospe ravnateljici, ki je moralno in finančno podprla ta projekt. Šola seveda nima dovolj denarja, da bi kupila vse potrebne instrumente sama, zato so na pomoč priskočili

tudi starši in sponzorji. Starši so kupili štiri instrumente, od sponzorjev pa bi omenila Bife "Pri Marjanci" ter TAXA d.o.o. iz Ajdovščine, ki sta vsak prispevala sredstva za en instrument, ostali sponzorji pa so bili še FAMA d.o.o., Trgovina z mešanim blagom (Borut Furlan – Goče), Računovodski biro (Milena Ličen), Cvetličarna A&A, Papirnica in knjigarna ČRTICA ter AVTO UKMAR. Vsem se najlepše zahvaljujem.

Mladi tamburaši na vajah

Instrumente smo nabavili v Varaždinu, še vedno pa jih imamo premalo za popoln tamburaški ansambel in akcija zbiranja denarja še poteka. Krajevna skupnost Vipava nam je obljubila sredstva za nakup enega instrumenta, pričakujem pa, da se bo na našo prošnjo odzvala tudi Občina Vipava ter Turistično društvo, saj je naše trenutno delo zasnova kasnejšega tamburaškega društva v Vipavi, ki bo pomembna kulturna in tudi turistična popestritev kraja.

PO SLEDEH TAMBURIC

Tamburica je brenkalni instrument, soroden ruski balalajki, ukrajinski banduri, italijanski mandolini, španski kitari in drugim podobnim glasbilom. Na Balkan so jo prinesli Turki v 14. in 15. stol. Leta 1847 je bil v Osijeku ustanovljen prvi tamburaški ansambel na tleh nekdanje Jugoslavije. Skozi desetletja se je tamburica izpopolnjevala in se iz dvoglasnih kvintnih - Farkaševih tamburic razvila v štiriglasne kvintne oz. kvartne tamburice.

Ta ljudski instrument smo Slovenci dobili ob koncu prejšnjega stoletja. V Ajdovščini je bilo društvo "Danica" eno izmed prvih tamburaških društev v Sloveniji in je bilo ustanovljeno leta 1897.

Podatki o tem, kdaj je v Vipavi začel delovati tamburaški zbor in koliko časa je obstajal, nam niso znani. Morda pa se še kje po domovih najde stara fotografija ali "razbit instrument". Prosim vas, če malo pobrsate po spominu in po podstrešju in če kaj najdete, sporočite uredništvu Vipavskega glasa.

Vlasta Lokar Lavrenčič, prof. glasbe

Iz CUIO

IZDALI SMO SVOJO PRVO KASETO: KJER SE NASMEH ZAČNE

Pozno junijsko sonce je pošiljalo še poslednje žarke na zemonski dvorec. Narava je napovedovala spokojen večer. Mi pa smo v tem večeru želeli proslaviti izid svoje prve glasbene kasete. V naše pesmi smo položili veselje do petja, vsa hrepenenja in skrite želje. Prihajali so prvi gostje. V nas sta naraščala drhtenje in napetost. Naše čipkaste bele bluze, metuljci in lepo urejene frizure so nas opogumili.

Pripravljeni smo bili, da začnemo. Ampak, saj tisti pravi začetek je že bil. Ko smo snemali kaseto. Sedaj jo želimo predstaviti poslušalcem.

Otroški zborček s svojo mentorico Loredano Sajovic

Dvorana se je napolnila. Gianni Rijavec, povezovalc večera, je ob klavirju zapel dve uvodni pesmi. Občutili smo, da poje prav posebej za nas.

Naš pogled se je umiril ob pogledu na gospo Loredano, našo učiteljico. Zapeli smo prvo pesem. Močan aplavz je potrdil, da smo lepo zapeli. Potem so se nekateri predstavili po mikrofону.

Miran je povedal, da mu glasba pomeni največ. Ob njej se sprosti, pomaga mu premagovati slabo voljo in težke trenutke. Ves svoj prosti čas nameni glasbi.

V zboru smo začutili, kako lepo je, da imamo drug drugega, da vsak po svoje pripomore, da so pesmi lepo zapete. Prav zato, ker smo skupaj, nam je uspelo pripraviti našo prvo kaseto.

Ob koncu smo se zahvalili gospe Loredani, ki nas je vzpodbujala, mirila in predvsem naučila peti. Večer nam bo ostal za vedno zapisan v srcih. Prejeli smo mnogo čestitk, toliko ljudi nam je podalo roko in marsikje smo videli solzne oči.

Še bomo prepevali, z nasmehom na ustnicah, v veselje sebi in vsem vam.

MITJEV IZVIRČEK

To je knjižica likovnih del, ki jih je Mitja pridno risal v črno-beli tehniki skozi vse šolsko leto. Mitja ne govori, zato vsa svoja občutja in hotenja izraža z risbo. Z njo opisuje dogodke iz svojega družinskega življenja in bivanja v Centru. Za njegovo izvirnost in vpogled v svet drugačnosti smo mu iskreno hvaležni.

Ta večer na Zemonu smo zbirko predstavili tudi ostalim, predvsem pa njegovim staršem, ki so mu trdna opora na poti odrasčanja.

*Lilijana Tomažič,
mentorica literarno-novinarskega krožka*

OSVOJILI SMO MALI GOLAK

Z novim šolskim letom so se začeli tudi novi pohodi mladih planincev našega Centra. Prva letošnja pot nas je vodila na Golake v sredo, 16. septembra.

S kombijem smo se odpeljali na Predmejo in še nekaj kilometrov naprej do prve oznake za naš cilj. Zapustili smo kombi in sledili puščici, ki nas je usmerjala k Iztokovi koči. Med potjo smo se sladkali z zapoznelimi malinami. Ob koči smo naredili samo krajši postanek

in nadaljevali po označeni poti do Malega Golaka, 1495 m visokega vrha. Najhitrejša skupina ga je osvojila v času, ki je napisan na koči - 40 minut, zadnji, v slabi uri. Premagati smo morali številne ovire: mokra zemlja, spolzke korenine in kamenje, občasna megla, mraz in veter na vrhu. Za kratek čas se nam je le odprl pogled na dolino. Niti Čaven niti drugi vrhovi se nam tokrat niso hoteli odkriti.

Pot v dolino je bila še težja, a smo jo vsi srečno prehodili s krajšimi postanki. Pri koči nas je čakalo prijetno in toplo presenečenje: čaj in klepet z oskrbnikoma Iztokove koč. Spolzko strmino smo tokrat premagali: Peter, Jadranka, Pavel, Stipe, Branko, Danjela, Mirza, Slavko, Sanja, Aleš in Marko ter Irena, Andreja, Lucija in Helena.

Za konec pa še dogodivščina, ob kateri smo se naslednji dan iz srca nasmejali:

Pred odhodom so se v avli Centra gojenci preobuli v planinske nogavice in čevlje. Ker se nekaj gojencev za pohod ni odločilo, so njihovi čevlji in nogavice ostali, spravila sem jih v omaro.

Ob vračanju smo se pred vstopom v kombi preobuli, ker smo bili blatni. Čevlje smo dali v škatlo, nogavice pa v vrečko. Naslednje jutro sem nogavice oddala v pranje, bilo jih je 17. Tega števila pa se nikakor ne da razdeliti v pare. Sledilo je poizvedovanje, obstajalo je več možnosti: da se je ena izgubila pri preobuvanju, da se je kdo pozabil eno sezuti in je šla s hlačami v pranje ipd.

In kako je bilo? Preverila sem še v omari. Med čistimi nogavicami je bila ena brez para. Zaključila sem lahko le tako, da je eden izmed vnetih planincev imel na nogi vso pot le eno nogavico. Pravzaprav je bila to planinka, ki je v planinski vnemi tako hitela z obuvanjem, da je na eno nogo pozabila. Žuljev ali drugih posledic ni bilo, zato nam bo to ostalo v spominu kot ena izmed prijetnih planinskih dogodivščin.

Helena Kravos

ŠOLA V NARAVI - DOM "DVA TOPOLA" IZOLA

Za Martino, Simono, Janjo, Dašo, Andreja, Simona in Mitjo je bil teden od 14. do 19. septembra teden drugačnosti.

Poseben je bil tudi za nas spremljevalce - pedagoginje Klavdijo, Sonjo in Tamaro, fizioterapevtko Elzo, medicinske sestre Mojco, Vero in Petro.

Skupaj smo živeli v domu Dva topola v Izoli, kjer smo se navajali na samostojno življenje, pomoč drugim, strpnost, prijateljsko sodelovanje. Omenjene vrline smo gojili preko celega dne skozi različne dejavnosti - skrb za samega sebe, prehranjevanje in odvajanje, pogovori, pesmi, skupinske igre s sprehodi.

Bilo je lepo in v Vipavo smo se vrnili polni pozitivne energije, doživetij, novih in dobrodošlih izkušenj. Prav izkušnje so tiste,

ki nam omogočajo napredovanje in uspešno delo v našem vsakdanu. Največ izkušenj nam je gotovo prinesel vsakodnevni stik z vodo v bazenu Delfin. Spoznali smo lastnost morske vode, se naučili plavanja, lebdjenja na vodi, se potapljali, špricali in sproščali.

Preostali del dneva smo zapolnili tako:

- popoldanski obiski obale (poslušanje morja, opazovanje ladij, ribičev, galebov, raziskovalne igre)
- večerni sprehodi po mestu, opazovanje sončnih zahodov, ozvezdja
- druženje na terasi ob soku in sladoledu

Na plaži

- ogled marine in tržnice
- obisk mesta Piran (akvarij, obzidje, trg, umetniške stvaritve)
- pogovor z ribiči na pomolu.

Zastavljene cilje smo v tednu življenja ob morju uspešno realizirali. Želimo si še veliko podobnih doživetij.

Klavdija Namar

TEDEN MORSKIH DOŽIVETIJ

Tako sva s kolegico poimenovali letošnji teden šole v naravi za učence 5. razreda. Teden od 7. do 13. septembra smo skupaj preživljali učenci Pavel, Peter, Marija, Branka, Ines in Selvedina, pedagoginja Danica in Helena, delovna terapevtka Boža in medicinska sestra Barbara.

Naša skupina pred akvarijem

kar je ta teden ločilo od ostalih tednov v šoli?

- vožnja z ladjo Subaquatic, ki omogoča tudi opazovanje podvodnega sveta;
- ogled solin, letališča, ribarnice, tržnice, marine, mest Izola, Piran, Portorož, akvarija;
- redna jutranja telovadba;
- vsakodnevni večerni sprehod po Izoli s sladoledom v slaščičarni ob morju;
- dvakrat dnevno učenje in treniranje plavanja po metodi Halliwick v morju in enkrat v bazenu;
- »brskanje« po obali, iskanje školjk, polžev, morskih rastlin;
- opazovanje »približevanja in uhajanja« morske vode;
- merjenje temperature zraka in morja;
- redno dnevno izpolnjevanje v ta namen pripravljenega delovnega zvezka.

Teden naših skupnih doživetij ob morju je hitro minil. Ostalo pa nam je bogastvo izkušenj, spoznanj in skupnega življenja kot popotnica v novo šolsko leto.

*Helena Kravos,
vodja šole v naravi*

MALČKI MED NAMI

Spet je prišel prvi september, ko se odpirajo šolska vrata. Zavodska vrata se letos zame odpirajo šestič. Tokrat pa je bil ta dan še posebej zanimiv, saj se je med nami znašlo pet malčkov, cicibanov. Bil sem zelo presenečen, ko sem izvedel, da imamo zdaj v zavodu tudi vrtec.

Pomislil sem na to, da jih je morda strah, ker nas še ne poznajo in zato se trudimo, da bi se med nami prijetno počutili - kot doma.

Opazujemo našo »tovarišico« Eriko in gospo Vaneso, ki s takim veseljem delata v vrtcu in sta tem otrokom kot mamici. Otroci so tako ljubki in prijazni in videti je, da se pri nas dobro počutijo.

Vsem skupaj želim veliko lepih uric!

Nermin Mehinović

Iz društev

RAZMETANO PODSTREŠJE - IZZIV IN ODZIV -

GREMO K IGRALNICAM

Dragi naši najmlajši prijatelji!

Tudi letos vas vabiva, da se nama pridružite vsak petek od 15.30 do 16.30, kjer bomo zabavno, koristno ter ustvarjalno skupaj preživljali prosti čas.

starost: 4-8 let

Ivana Škerjanec 640-154

Polona Puc 65-183

ŽIV ŽAV

Vabiva vse otroke, stare od 4 do 9 let, da se nama pridružijo v urici zabave. Skupaj se bomo igrali, pisali, hodili na sprehode... Skratka, zabavno bo!

sreda od 17h do 18h

starost: 4-9 let

Irena Vidrih 65-430

Andreja Škvarč 65-358

HELLO!

I'm Sonja. I'm Katka. What's your name?

Bi se tudi ti rad predstavil po angleško, zapel kakšno pesmico in znal še kaj angleških besed. Pridi k mini angleščini, kjer se bomo to učili skozi igro in pesem. Dobimo se v cerkveni hiši.

sreda od 16h do 17h

starost: 5-8 let

Sonja Puc 65-096

Katarina Babič 65-948

KLJUNASTA FLAVTA

Spoznavali bomo čudoviti svet not, se učili igranja lepih melodij, morda zaigrali v duetu ali triu. Pridi, videl boš, da ni težko.

Prvič se bomo srečali v petek, 9.10. ob 14.30.

starost: od 5 do 10 let

Marjeta Babič 65-948

Urška Makovec 65-232

KITARA

Si želite igrati kitaro? Sedaj imate priložnost, da se vam želja izpolni.

sobota od 11h do 12h

začetni tečaj: Jernej Hrovatin 65-905

nadaljevalni tečaj: Barbara Koren 65-170

LUTKOVNO GLEDALIŠČE

Če te zanima skrivnostni svet lutk, se pridruži naši skupini, kjer bomo skupaj odkrivali lepote izdelovanja lutk, dramske igre, glasbe. Prvo srečanje bo v soboto, 17.10. ob 9.30, v cerkveni hiši.

starost: višji razredi OŠ

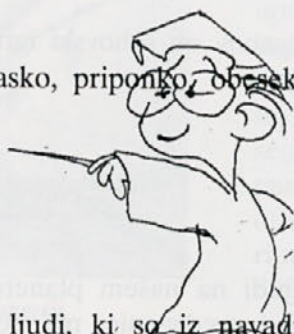
Nataša in Irena Nabergoj 65-603

ULITEK KOT SI GA ZAŽELIŠ

Si morda sam(a) želiš izdelati beneško masko, priponko, obesek, okrasni predmet... Če si za to, se nam pridruži!

petek od 17h do 18h

starost: od 11 let naprej

Petra Bandelj 65-996

MAKRAME ali VOZLANJE

Gotovo ste že kdaj občudovali spretnost ljudi, ki so iz navadnih vrvic zvozlali čudovite izdelke. Sedaj vas vabim, da postanete taki mojstri tudi sami. Pridružite se mi in skupaj bomo iz ostankov volne in vrvi zvozlali zanimive stvari.

petek od 16h do 17h

starost: od 5. razreda OŠ dalje

Klavdija Golob 65-820

AEROBIKA

Telesna aktivnost ob dobri glasbi se bo začela v petek, 16.10. ob 17h, v Lanthierijevem dvorcu. S seboj prinesite športno opremo: trenirko, športne copate, armafleks ali brisačo in obilo športnega navdušenja.

Vilma Trošt 65-058

ČIPKANJE

Za vse, ki že znate osnove izdelovanja idrijske čipke, pripravljam NADALJEVANJE LANSKOLETNE DELAVNICE. Pridite, lepo nam bo ob osvajanju novih znanj, izdelki pa vam bodo v ponos.

Prvič se bomo srečali v četrtek, 8.10. ob 17h.

Romana Prelec 640-128

TEČAJ SLIKANJA NA SVILO

Če bi radi moderno poslikali oblačila svoje stare mame, mame, tete, stricev, očeta, svoja..., z lastnim znanjem, ustvarjalnostjo ter majhnimi stroški, se nam pridružite in spoznajte razne tehnike slikanja na svilo.

Prvič se dobimo v soboto, 10.10. ob 16h.

starost: od 7. razreda OŠ dalje

Mašenka Rodman 65-335

MOTO DELAVNICA

V moji delavnici bomo kaj več izvedeli o delovanju motorjev. Naučili se bomo pravilnega vzdrževanja in popravljanja motornih koles ter odpravili napake na vaših motorjih.

sobota: od 15h do 16h

starost: od 7. razreda OŠ dalje

Samo Rodman 640-062

FOTOKLUB

Si bil že kdaj razočaran, ker fotografije z maturantskega izleta niso najbolje uspele? Si na podstrešju po naključju odkril dedovo Leico in te zanima, če sploh še deluje? Kaj pa, če se kdaj pa kdaj vprašaš, ali lahko z maminim Zenitom posnameš lep sončni zahod v Julijcih? Si za birmo dobil čisto novega Canona, pa ne veš, kaj bi z njim? Si s svojim aparatom iz pralnega praška posnel dobre fotografije in bi jih rad pokazal drugim? Če te

zanima fotografija, bi se rad naučil fotografirati ali pa le izpopolniti svoje znanje s tega zanimivega področja, izmenjal izkušnje s kolegi, prirejal fotografske razstave, polemiziral in kritiziral na področju fotografije... Pridruži se fotoklubu.

starost: neomejena

Matjaž Nabergoj 65-181

ŠAH

Vabim vas na gubanje možganov ob šahovski igri. V naši delavnici boste gotovo dobili sebi primernega partnerja za igro.

sobota od 16h do 17h

starost: neomejena

Andrej Polak 65-238

POTERPUH IN GEA

Obiskali bomo dežele in ljudi na našem planetu. Predavanja bodo vsaj enkrat na mesec. Če želiš predstaviti zanimivo predavanje, me pokliči!

Štefan Rehar 65-831

PLANINSKA DELAVNICA

Planinsko društvo Vipava in društvo RP organizirata delavnico, kjer bomo spoznali slovenske gore prek diapozitivov in tudi v živo. Naučili se bomo osnov orientacije v gorah, slišali bomo o planinskih poteh, prehrani, opremi, vozilih, prvi pomoči in delovanju gorske reševalne službe.

Prvič se dobimo v soboto, 17.10. ob 17h.

Planinski pozdrav in na svidenje.

Marija Čipič 65-410

Aljoša Rehar 65-350

Aleksandra Poniž 65-991

POGOVOR O...

Pripravljamo delavnice o medsebojnih odnosih mladih s starši, prijatelji, partnerji... Naučili se bomo pogovarjati, poslušati drug drugega, izraziti svoje želje, čustva, reševati nesporazume, težave... Prava beseda na pravem mestu pomaga!

Vidimo se januarja 1999!

Vse, ki Vas veseli delo z mladimi ali otroki, vabimo, da se nam pridružite kot prostovoljci.

tel.: 65-343 Martina

Z LETALOM OKOLI SVETA ALI DOBRIH 42.000 km

Sedaj, ko sem se spet navadil na nove - stare klimatske pogoje, sem se končno odločil, da vam popišem košček svoje poti okoli sveta, ki se je začela v sredini listopada 1997 in končala konec malega travna 1998. V tem času sem preletel pot iz Londona do Bangkoka, zamenjal letalo in se spustil v Indonezijo, točneje v njeno prestolnico - Džakarto. Da je sonce v bližini ekvatorja izredno močno, sem občutil že po petnajstih minutah na lastni koži. Tako sem si kasneje "zgoraj brez" privoščil le, kadar sem imel na sebi "faktor 30". Po treh čudovitih tednih v Indoneziji sem se še pravočasno umaknil velikim demonstracijam in neredom v državi, ki so imele za posledico odstranitev predsednika države, in prišel v Avstralijo. Po dveh mesecih vnetega raziskovanja krokodilov v džunglah, koal v pragozdovih ter kengurjev po brezkončni puščavi in sploh vsega, kar hodi in gre, sem prišel v Novo Zelandijo. Tu sem se skoraj izgubil med 70.000.000 (milijoni!) ovac, za katere skrbi vsega

Riž predstavlja najpomembnejši vir hrane v Indoneziji

tisočletje, če sem že Kolumba za nekaj stoletij zgrešil, in ugotovil, kako živijo ljudje v Kaliforniji med Los Angelesom in San Franciscom. Ker me tudi tu niso hoteli vzeti za svojega, mi ni preostalo drugega, kot da se vrnem domov, v tisto "ta pravo Ameriko" - to je v Slovenijo. Ker tudi na največjem letališču na svetu, v Los Angelesu, nimajo redne linije do Vipave, sem šel spet v London, nato v Ljubljano in z avtoštopom ob dveh zjutraj sklenil svojo pot okoli sveta.

INDONEZIJA

Razteza se med Indijskim in Tihim oceanom. Sestavlja jo več kot 13.600 pretežno goratih otokov in otočkov, ter je tako največja otoška država z 200 milijoni ljudi in četrta na svetu po številu prebivalstva, ki nevzdržno raste. Prav "hečno" je, kako se nasmihajo, ko jim povem, da ima Slovenija cela 2 milijona ljudi. Med to množico otokov sem se odločil za dva. Za otok Java, na katerem živi največ ljudi in je gostota naseljenosti ena izmed rekordnih na svetu, ter Bali, ki ostaja še zadnja trdnjava hinduizma v sicer večinoma muslimanski državi. Muslimani predstavljajo 87% ljudi, kristjani 10%, hindujci 2% in ti živijo le na otoku Bali, kamor so bili nasilno izseljeni.

Indonezijsko prebivalstvo sestavlja več kot sto različnih etničnih skupin. Večina je

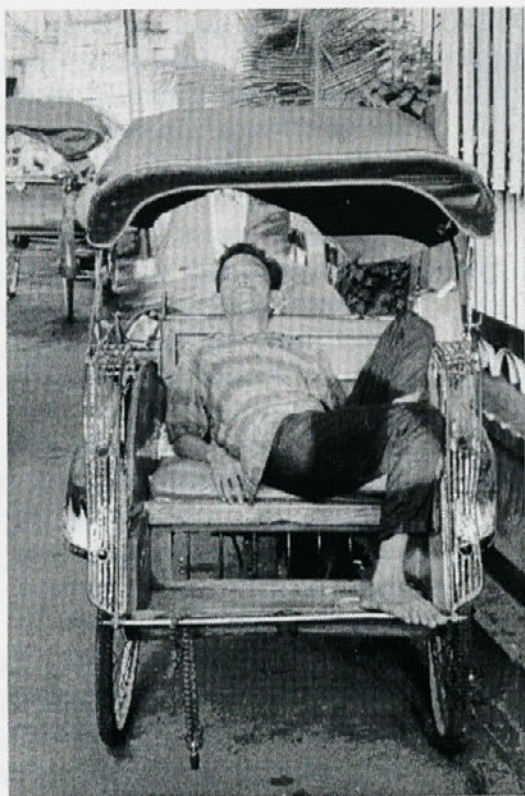

Poljedelska mehanizacija ostaja skozi stoletja ista

potomcev Malajcev, ki so se preselili na otok iz jugovzhodne Azije, nekaj pa je tudi Arabcev, Papuancev in Kitajcev. Majhne skupine domorodcev živijo v oddaljenih območjih, predvsem na otoku Borneo in Novi Gvineji. Preživljajo se v glavnem z lovom, nabiranjem sadežev ali obdelovanjem majhnih zaplat zemlje, nekateri pa gojijo riž na čudovitih riževih terasah. Plemena, ki živijo v težko dostopnih gozdovih, še vedno spoštujejo nekdanje tradicije in verovanja svoje skupnosti, čeprav zunanji svet čedalje močneje pritiska nanje. V začetku 16. stoletja so za trgovci iz Indije prijadrali še Evropejci in si podredili deželo za polčetrto stoletje. No, po koncu 2. svetovne vojne se osamosvojijo in prisvojijo polovico Nove Gvineje, ter z masakrom krščanskega prebivalstva tudi Vzhodni Timor. Tako je kmalu nastala popolna diktatura, kjer skorumpirana policija in vojska po mili volji vladata

3,5 milijona ljudi, ki živijo v tej državi. Ja, prav ste izračunali, povprečno 20 ovac na prebivalca. In če temu dodamo še okoli 20 milijonov glav goveda, se človek upravičeno vpraša, če se najde kaj prostora tudi za ljudi. Po mesecu in pol potepanja po tej resnično obljubljeni deželi sem se znašel v pacifiških paradižjih, kot so Fiji, Cookovi otoki, Tahiti in se prepustil ritmu njihovega življenja.

Sledilo je moje "odkritje Amerike"; zadel sem vsaj

Takole pa izgleda indonezijski "taksi" - rikša

so ognjeniki, ki jih premorejo nad 300, od tega jih je več kot sedemdeset še vedno delujočih. Tako ne mine leto, da bi se kateri izmed njih ne prebudil. Največja tovrstna katastrofa je bila pred dobrim stoletjem in je terjala 36.000 življenj. Kdorkoli potuje po deželi, lahko resnično osupne ob raznolikosti indonezijske družbe. Je otočje protislovij, velikanskih razsežnosti, enkratne zemljepisne razdrobljenosti, edinstvenih pokrajinskih čarov in številnih razvojnih težav, ki jih rešujejo z najsodobnejšo tehnologijo, medtem ko večina prebivalcev nima niti vodovoda, ne električnega toka. Otočje je bogato s surovinami in naravnimi zakladi, z rodovitno zemljo in vodami z obilico rib. Kljub temu naravnemu bogastvu pa se iz dneva v dan večja prepada med bogato manjšino vojske in policije, ki ima vse, in revno večino, ki nima ničesar materialnega, ima pa močno vero in voljo, da bo kljub vsemu nekoč vendarle bolje. *Se nadaljuje.*

Štefan Rehar

veliki večini, ki životari iz dneva v dan. Delovna mesta so, če se hočeš pridružiti aparatu vojske in policije, ki vedno nasilneje zatira pridne in poštene, a zelo revne ljudi. V nasprotnem primeru službo lahko dobiš le, če imaš veliko denarja za podkupovanje. Ker ga ljudje, še zlasti pa študentje, nimajo kje vzeti, so vrženi dobesedno na cesto in tu veljajo cestni zakoni. Tako ni čudno, da se v tej deželi še najbolj razvija kriminal, ki ga pa hvala bogu nisem imel prilike izkusiti.

Izsekavanje tropskega pragozda se tem ljudem ponuja kot edina alternativa. Na žalost pa razni koncerni iz Evrope in ZDA postavljajo tu ogromne tovarne za predelavo lesa in celuloze, ki sem nikakor ne spadajo, izkoriščajo ceneno delovno silo in jim tako uničujejo še zadnje upanje - naravo.

No, kljub temu je v Indoneziji mogoče najti izjemno bogato rastlinstvo in živalstvo, ki mu očitno zelo prija 90% vlažno tropsko podnebje. Živalske vrste vedno pogostejše selijo v rezervate, saj jih je že veliko ogroženih.

Zanimiva in hkrati zelo nevarna zanimivost pa

Kako pa so oblečeni domačini?

VABILO

Vabim Vas na dve predavanji v okviru predavanj društva RP, ki bosta predvidoma:

6.11. INDONEZIJA, FIDJI, COOKovi OTOKI, TAHITI...

in

15.11. INDONEZIJA

Dodatne informacije boste lahko prebrali na priložnostnih plakatih.

* * *

ZA DOM IN DRUŽINO

BLIZU V TEŽKEM ČASU

STE PRIPRAVLJENI
DODAJATI ŽIVLJENJE DNEVOM
UMIRAJOČEGA BOLNIKA IN STATI
OB STRANI NJEGOVIH SVOJCEM?

POSTANITE

PROSTOVOLJEC

V HOSPICIU!

IZOBRAŽEVANJE

»BLIZU V TEŽKEM ČASU«

se bo 22. oktobra '98 začelo v VIPAVI
in bo potekalo devetkrat ob četrtkih
popoldne tri šolske ure.

Prijave po tel.: 065/65-017

**SLOVENSKO DRUŠTVO HOSPIC
PODROČNI ODBOR VIPAVA**

Smrt je naravni del življenja in z njo se bomo prej ali slej soočili vsi. Lahko se zanjo ne menimo, lahko pa se sprijaznimo z njo in jo sprejmemo v svoje okolje, o njej jasno razmišljamo in tako poskušamo zmanjšati trpljenje, ki ga bo povzročila. Ne moremo pa se ji izogniti. Postala je eno najpomembnejših vprašanj današnjega časa, a kljub temu ostaja tabu. Odrinjamo jo v zasebnost svojih domov, bolnišnic in domov za ostarele. Ne vemo, kako in kaj z njo, ali naj o njej govorimo ali molčimo ali sočustvujemo ali rečemo: nihče ji ne uide! Sodoben človek umira v glavnem nepripravljen nanjo, tako kot je nepripravljen nanjo živel. Zato moramo svoje življenje in odnos do smrti v temeljih spremeniti, kajti smrt je zrcalo, ki odseva celoten pomen življenja, in če smo nanjo pripravljeni, bo bolečina ob slovesu vsaj za spoznanje znosnejša. ČE SMO PRIPRAVLJENI, POTEM OBSTAJA UPANJE, TAKO V ŽIVLJENJU KOT V SMRTI. In prav to pripravljenost nanjo, spoštovanje življenja in sprejemanje umiranja kot naravnega dogajanja nam nudi Hospic, ki spremlja umirajoče in njihove svojce. Prizadeva si za detabuizacijo smrti in bolj človeški odnos do umiranja in žalovanja v naši

družbi. Cilj Hospica je obogatitev preostalega časa z izboljšanjem kvalitete življenja bolnika, lajšanjem bolečin, pomoč prostovoljcev bolniku in svojcem v času bolezni in žalovanja. V Vipavi smo maja letos ustanovili področni odbor Hospica za Vipavsko dolino s sedežem v Zdravstveni postaji Vipava. Trenutno je članov iz naše doline blizu 40, povabili pa smo še člane iz goriških občin, da bi sodelovali z nami. Naš dolgoročni cilj je, da ideje Hospica prodrejo tudi skozi stene bolnišnic in domov za ostarele občane, saj bi s tem razbremenili tudi zdravstvene delavce v njihovih stiskah ob vsakdanjem srečanju s smrtjo. V mesecu oktobru pričnemo v Vipavi s šolanjem prostovoljcev - spremljevalcev umirajočih in njihovih svojcev. 27-urno šolanje bo potekalo ob četrtkih popoldne po tri šolske ure. Za prostovoljce bo brezplačno, za ostale pa bo cena 10.000 SIT. Vse dodatne informacije lahko dobite na tel. številki 65-017 - ambulanta Vipava (Anica ali Ida).

Vsi, ki podobno mislite in želite skupaj z nami spremeniti odnos do lastne smrti in smrti drugih, pridružite se nam. Leta, spol in poklic niso važna, važno je odprto srce in želja, biti blizu v težkem času.

DODAJAJMO ŽIVLJENJE DNEVOM IN NE DNEVE ŽIVLJENJU!

*Ida Semenič,
za področni odbor Hospic Vipava*

Tople besede cvetijo

Trde besede bolijo!
Pa slišiš vsak dan
toliko
trdih besed,
grdih besed,
podcenjujočih,
ponižujočih besed,
da ne veš, kako in kam
bi jih zakopal, da ne bi več
vzklile v naš svet.

Trde besede bolijo,
tople besede
pa cvetijo
v duši tebe, ki jih zaseješ
in v duši tebe,
ki jih požanješ.

Katarina Fistrovič

Naslednjo pesem nam je po spominu povedala **Marica Princes**; prebrala jo je v eni od Mohorjevih knjig, kjer je bila objavljena okoli leta 1950, in se jo naučila na pamet.

Ko je Bog Adama ustvaril,
um in voljo mu podaril;
ni bil srečen človek v raji
pa čeprav v najlepšem kraju.

Glej jo, ta prelepa deva,
to bo tvoja žena Eva.
In Adam ves presenečen
jo objame rajsko srečen.

Ko je občudoval prirodo,
čutil čudno je samoto;
jelen hodil je s košutko,
petelinček s svojo putko.
S kravco pasel se voliček,
a s kobilico konjiček.

In tako še dans Adami
niso radi dolgo sami
in še dandanašnje Eve
niso rade samske deve.
Bog je zakon blagoslovil
ter mu varstvo zagotovil.

Pa zavzdihnil je Adam:
"Revček, jaz sem pa le sam."
In ta vzdih je slišal Bog.
Da bi rešil ga nadlog,
mu poslal je trdno spanje;
ko je imel najlepše sanje,
vzame rebro iz strani,
z njega žensko naredi.

ISKRICE

Tega, da kdo resno misli, ni videti v velikih sklepkih, ampak v drobnem vsakdanjem delu. (Romano Guardini)

Če nehaš hoteti, da bi bil boljši, nehaš biti dober. (sv. Bernard)

Prijatelj je bitje, ki je pripravljeno stokrat ne ugajati, da je enkrat koristno. (Josip Šimenc)

Če bi znali večkrat "priti k sebi na obisk", bi bil verjetno naš obisk pri drugih ljudeh bolj prisrčen. (Metka Klevišar)

Ne glej na to, kolikim ljudem si všeč. Če nisi všeč slabim, pomeni to, da si pohvaljen. (Seneka)

Kozlu se ogni spredaj, konju zadaj, hudobnežu pa od vseh strani. (ruski pregovor)

Večja skrb prevpije manjšo skrb, večja bolečina prežene manjšo bolečino. (Ivan Tavčar)

Denar se lahko povrne, dobro ime pa težko ali nikoli ne.

Dober sosed je velik zaklad, ki se ga za gotove denarje ne kupi.

Srce nehvaležnega človeka je kot puščava, ki žejno pije deževje izpod neba, ga vsrka vase, a ne rodi ničesar. (perzijski pregovor)

Ljudje smo predolgo živeli drug ob drugem. Danes smo doumeli, da moramo živeti drug z drugim. Naučiti se moramo, da bi jutri živeli drug za drugega. (Roal Follerean)

Vso življenjsko modrost lahko povežemo v dve besedi: čakaj in upaj!

Bodočnost naroda ni tako zelo odvisna od števila motornih vozil, ampak od števila otroških vozičkov. (Joseph Frings)

* * *

Pleve in drobtine

Človek je vesel, ko v to rubriko lahko kdaj zapiše tudi kaj lepega in dobrega. Nekega dne sem "žurirala" (ne, nisem znorela na stara leta, temveč sem le šla po "žuro" v mlekarno) in spotoma občudovala delno nepokošene divje travnike okrog mlekarne, posebno pa onega pred ograjo Agromarketa. Tedaj me ustavi naš vrli Severin in mi pove, da bi mi rad pokazal nekaj lepega. Imela sem kaj videti: balinišče! Mimo njega sem šla ne vem kolokokrat, in čeprav je blizu ceste in gasilnega doma, je na bolj skritem kraju. Požrtvovalni balinarji so ga uredili s prostovoljnim delom. Severin ni imel ključa s seboj, da bi mi pokazal razne pokale in priznanja. A najlepše priznanje je lepo in skrbno urejen rekreacijski kotiček. In medtem ko možje balinajo, žene z otroki lahko posedajo v senci s pletivom v rokah. Tudi otrokom iz zavoda je balinišče dosti bližje kot stadion. Severin mi je povedal, da balinarji zelo lepo sodelujejo z gasilci in z zavodom. Ob balinišču je negovan travnik, na katerem je še pokojni Kobal nasadil nekaj okrasnih dreves. Nato je Severin vzdihnil, da mu manjka le še lep zeleni smetnjaček, ker se včasih kdo spozabi in vrže cigaretni ogorek na tla. V spominu sem pregledala vse smetnjačke po Vipavi: tega pri cerkvi uporabljajo tisti, ki raje hodijo pred cerkev kadit, kot v cerkev molit, posebno med pogrebi; tistega pred veroučno dvorano rabijo "mulčki" za papirčke žvečilnih gumijev; pod oglasno omarico PD Vipava pa je vedno zaparkiran, in bilo bi prav, da bi planinci naredili markacijo od stare šole do njega, ker slušatelji poslovske šole še vselej veselo mečejo ogorke po tleh. Ali pa naročimo šerpe, da bodo smetnjaček prenesli pred šolo.

Razsvetljeni smo v Vipavi zelo nepravilno: ulica Pod gradom nima nobene luči (pardon, eno ima, a se mi zdi, da v lastni režiji). Dobro, da sta razsvetljeni cerkev in kasarna ter ulica Na hribu, tako da se ravno ne spotaknemo ob vsak večji kamen!

Kaj pa Vipavska trgatev? Sejem obrti je bil... če je obrt nekaj avtomobilov in traktorjev, en prodajalec puloverjev in dva prodajalca kiča, medice... Znižajte najemnino za stojnice, povabite kakega "škarjebруса", prodajalca čevljev in copat, prodajalce orodja... Ribničani pa

nas s suho robo itak obiščejo večkrat letno. Razstava turističnega krožka, prodaja pristnih kmečkih jedi in peciva in razstava grozdja je bila na višini. Tudi zanimive fotografije s tečajev smo si lahko ogledali. Prostor je bil res dosti ožji kot oni v "graščini na trgu", a kot pravijo Srbi: "Nije kuća tijesna, ako nije čeljad bijesna". Z veseljem smo pristopili k stojnici "zavoda", si ogledali njihove izdelke in tudi kaj kupili. Verjetno smetnjakov ni bilo premalo, a so bili uporabniki preveč leni, da bi papirnato embalažo nesli vanje, temveč so jo raje rastresali po travi. Dež pa je poskrbel, da vipavska noč ni bila posebno burna. O "osmicah" v Podskali nisem slišala nič slabega. Torej, le tako naprej!

Oh, skoraj bi pozabila pohvaliti lepo prenovljeno prodajalno zelenjave v ulici Vojana Reharja. Ne vem, če so jo širili ravno tako kot Butalci cerkev, a je sedaj v njej dosti več prostora. Prodajalna nam je sedaj dosti bolj simpatična, z obema prodajalkama pa smo itak vedno zadovoljni, in jima želimo, da bi nam še dolga leta tako lepo stregli!

Čeprav je šla Vipavska furenga skozi trg, konjskih fig ni ostalo niti za vzorec. Tudi sicer jih ne ostane za tistimi nekaj konji, kar jih premore Vipava. Ljubitelji rož jih še sveže znosijo domov. Kako lepo bi bilo, če bi kak botanik vzgojil rastlino, ki bi za gnojilo potrebovala pasje kakce!

Nada Kostanjevic

VREMENSKO POROČILO

	VIPAVA	NANOS
JUNIJ 20. - 30.	6,3 l/m ² dežja, 1 deževen dan, 8x rosa, 1x nevihta	8,5 l/m ² dežja, min. temp. 9,5°C, maks. temp. 24°C
JULIJ	155,5 l/m ² dežja, 8 deževnih dni, 7x nevihta, 14x rosa	144,5 l/m ² dežja, nevihte min. temp. 7,5°C, maks. temp. 28,5°C
AVGUST	238,6 l/m ² dežja, 9 deževnih dni, 7x nevihta, 1x rosa, vihar, lomil veje (tudi v okolici)	183,8 l/m ² dežja, nevihte, hudega vetra ni bilo, min. temp. 5°C, maks. temp. 30,5°C
SEPTEMBER 1. - 20.	118,2 l/m ² dežja, 8 deževnih dni, 2x nevihta, 9x rosa	133,6 l/m ² dežja, min. temp. 2,8°C, maks. temp. 20,5°C

Nada Kostanjevic in Ivica Jež

POPRAVEK

V prispevki o Gočah v VG št. 45 je na strani 13, v levem stolpcu (pod sliko) pravilna letnica 1936 (in ne 1836). Za napako se opravičujemo.

UO

PRISPEVKI ZA VIPAVSKI GLAS OD 1.7.1998 DO 7.10.1998:

Irma Bajc	Ivana Ščeka 1	1.000 SIT
Marjana Blažič	Švedska	200 SEK = 3.807 SIT
Dora in Lucijan Bratuš	Vojkova 34	1.000 SIT
Julka Durn	Francija	100 FF = 2.750 SIT
Anica Furlan	Francija	3.000 SIT
Zora Hrepevnik	Vinarska cesta 2	2.000 SIT
Irena Magister	Ljubljana	2.000 SIT
Ivanka Meze	C.18 Aprila	1.000 SIT
NN	Vipava	1.000 SIT
Marija Pavlin	Vojana Reharja 6	3.000 SIT
Jean Plešnar	Francija	5.000 SIT
Zinka Prelec	Milana Bajca 6	1.500 SIT
Franc Rehar	Francija	3.250 SIT
Silva Roblek	Kranj	3.000 SIT
Jurij Rodman	Koper	5.000 SIT
Dora Seljak	Vojkova 12	3.000 SIT
Martin Silvester	Ljubljana	1.000 SIT
Damjana Suša	Laško	5.000 SIT
Angel Vidmar	Vinarska C. 2	2.000 SIT
Marija in Jože Virant	Vojkova 3	5.000 SIT
skupaj:		54.307 SIT

Vsem se najlepše zahvaljujemo!

Svoje prispevke lahko nakažete tudi na žiro račun *KS Vipava 52010-645-50977* s pripisom *ZA VIPAVSKI GLAS*

VIPAVSKI GLAS - glasilo KRAJEVNE SKUPNOSTI VIPAVA
OKTOBER 1998
650 izvodov

Uredniški odbor:

Gizela Furlan - urednica, Magda Rodman, Vera Poniž, Nada Kostanjevic, Franc Cerovšek, Marta Rodman, Mirjam Graovac, Petra Bajec, Leon Kodre in Breda Butinar - lektorica

Sodelovali so še: Stanko Majnik, Božidar Premrl, Otmar Črnilogar, Helena Kobal, Matjaž Trošt, Jožko Ambrožič, Zora Makovec, Anže Petrič, Maja Štefin, Matej Fučko, Tina Černigoj, Marija Prelec, Ana Kobal, Vlasta Lokar Lavrenčič, Lilijana Tomažič, Helena Kravos, Klavdija Namar, Nermin Mehinovič, Štefan Rehar, Ida Semenič, Marica Princes, Marko Lavrenčič

Tisk: Papirna galanterija SEDMAK, Ajdovščina

Iz naše preteklosti

Podraga	stran	2
Zadnji dnevi pesnika Draga Bajca	stran	4
Na idrijski kmetiji je gospodaril vipavski rojak	stran	7
Iz poštne zgodovine	stran	8
Vipava in Vipavci v ogledalu Bleiweisovih Novic	stran	10
Trife ali osmice	stran	13
Šolska kronika	stran	15
Nenavadne sledi iz bronaste dobe pri nas	stran	21

Predstavljamo vam

Ignacij Breitenberger	stran	22
---------------------------------	-------	----

<i>Iz naše KS</i>	stran	24
-----------------------------	-------	----

Predstavitev idejne študije ureditve trga Pavla Ruštva v Vipavi	stran	25
---	-------	----

<i>Iz naše občine</i>	stran	28
---------------------------------	-------	----

Policija svetuje	stran	30
----------------------------	-------	----

Vinogradništvo na vipavskem	stran	32
---------------------------------------	-------	----

Vipavska trgatev 1998	stran	33
---------------------------------	-------	----

Iz ustanov in društev

Iz OŠ	stran	34
-----------------	-------	----

Iz CUIO	stran	38
-------------------	-------	----

Razmetano podstrešje	stran	42
--------------------------------	-------	----

Z letalom okoli sveta ali dobrih 42.000 km	stran	44
--	-------	----

<i>Za dom in družino</i>	stran	46
------------------------------------	-------	----

Pleve in drobtine	stran	49
-----------------------------	-------	----

Vremensko poročilo	stran	50
------------------------------	-------	----

Po mnenju Urada za informiranje št. 4/3-12-669/94-23/154 z dne 23. 5. 1994 spada publikacija VG med proizvode informativnega značaja iz 13. točke tar. št. 3, po kateri se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5% (Ur. l. RS št. 4/92).

